

آذربایجان غزل

قصه لارین ناهیل لاری

فریدون فریدون

آذربایجان نغمیل لاری

قیرلارین نغمیل لاری

ترتیب ایلد فریدون پورحسین

مؤسسہ انتشارات یاران
تبریز - خیابان امین جدید، تلفن ۶۷۹۲۵

کتابیں آدی تیز لارین ناغیل کارے
ترتیب این فریدون پور حسین
نشر انتشارات یاران
چاپ اول بار ۲۰
چاپخانه ابوذر
لیتوگرافی تصویر
سی ۲۰۰۰
چاپ محفوظ دی

آللاہین آدینان

باشنیش،

محترم اوجیلارا تقدیم اولونان بو کتاب آذربایجانین شفاہی خلق ادبیاتیدر کہ
عاشیقلار ادبیاتی کیمی زماندان زمانا، سیلدن سیلہ، آغیزدان آغیز نقل اولوب
بیزه چاتمیدر.

آذربایجان ناغیل لاری مسلمان ایتین ایگترین آرزولارین تمیل و خلقده اولان عادت لری معنوی
باغلی اولماقی و دانا بنده غمخسند لری سحیه لری اوزونده عکس اندیریر.
بو ناغیل لار د خلقین دنیا کوروشو و اونون داخلی خارجی شمن لرہ استشارچیلار و طلبکار
قارشی چخماقی نور کدیرو گلہ بکده اولان امید و آرزو لاری ترسیم اندیر.
آذربایجان ناغیل لاریندا، تاریخ، محبت، حادثہ لری ساده صورتده تنم اولونور
بو مجموعه ده کلن ناغیل لار و نیکمیه خصوصیت له
مالک اولان سوز لردیر.

بامار ۷۰. پور حسین تبریز

کتابین اچھنڈہ کیدر

صفحہ	نماغین آدی
۵	۱. ناشکر قزین ناغیے
۱۸	۲. لال قزین ناغیے
۲۳	۳. سمرقند پادشاہین قیزی
۳۶	۴. سخاوتی قیر
۴۷	۵. آنالیق ویتیم قیر
۵۲	۶. عقلی قزین ناغیے
۶۰	۷. یتیم قزین ناغیے
۶۷	۸. شاہلا قیر
۷۴	۹. صداقتی آرواد
۷۷	۱۰. تنبل قزین ناغیے
۸۰	۱۱. پادشاہلا آرواد

ناشکر قیزین نایغله

بیر پادشاه واردی. بو پادشاهین قیزیندان باشقا هیچ کیمی یوخ ایدی. گوزللیکده تاي - برابری اولمایان بو قیزی پادشاه او قدر ایسته بیردی که، اوندان ئوتری آیریجا بیر قصر تیکدیرمیشدی. قیزا قرخ اینجه بیلملی گوزل خانم قوللوق ایلیردی. قیزین آغزیندان آغ چیخسا آغ، قارا چیخسا قازا، هامبسینی پادشاه حاضر ایلتدیرردی. ایلچی لرین ده گونده بیری گیدیپ، بشی گلیردی. آنجاق قیز همیشه گونونو آه - وایلا کئچیریب، بختیندن گیلبله نردی.

گونلرین بیرینده قیز قرخ اینجه بیلملی خانملا ئوزونون گلزار باغینا سیره چیخمیشدی. او، همیشه باغا گلنده خانملارین گوزوندن یایینب ئوزونو ویرردی باغین ساکت بیر گوشه سینه. ایندی ده ائله که، خانملارین باشی قاریشدی چالیب - اوخوماغا. قیز ئوزونو ویردی ینه ساکت لیکه.. ایله بو وقت کوینن بیر یکه قارا قوش اتیب، انو آلدی جایناقلارینا. قالغدی کویه. بو ایشدن هیچ کیمین خبری اولمادی. قوش اوچا - اوچا قیزی آپاریب بیر سیخ مشه ده یره قویلدی. بیر وقت قیزلار باشلاریننی قالدیریب گوردیلر که، خانم یانلاریندا یوخنی. بوتون باغی آختاردیلار، اونو تاپا بیلمدیلر. آخردا گلیب پادشاه خبر وئردیلر که، بس قیزین باغدا گزدیکی برده یوخا چیخیب.

پادشاه بو خبری ایشیدن کیمی بیر باشینا دویدى، بیر دیزینه، وزیر، وکیل سس - کویه توگولوب دئدیلر: - ای قبله عالم، باشینا - گوزونه دویمکنن بیر شی' چیخماز، بورادا تدبیر لازمدی.

بیر تهر پادشاهی ساکت ایلوب، هریره آتلیلار،
 جارچیلار سالدیلار. هیچ کیم قیزدان بیر خبر گتیره بیلندی.
 پادشاهی بورادا قویاق. گورك قیز مشهده نئیلدی. قیز
 مشهده اوتدان - الاغدان، مردن - سیودن بهیب، گئجهلرده
 چیخیب آغاجین باشیندا یاتیردی. قرخ گون ایلدی که، قیز بو
 منواللا دولانیردی. بیر گون آغاجدان باخیب گوردی که، اوزاقدا
 داغین دوشونده بیر چوبان قویون اوتاریر. آغاجدان دوشوب
 گللی چوبانین یانینا. سلام ویریب دئی: -
 آي چوبان قارداش، آجام، منه بیر آز سود ویررسنمی
 ایچم؟

چوبان او ساعت بیر سرنیچ سود ساغیب ویردی. قیز سودی
 ایچیب، بیر آز گوزونه ایشیق گلندن سونرا دئی: -
 چوبان قارداش، سننن بیر خواهشیم وار، کهنه
 پالتارلاریندان وارسا بیر دست منه وئر، عوضینده بازوبندیمی
 سنه ویرهرم.

قیز بازوبندینی آچیب چوبانا باغیشلادی. او دا کهنه
 پالتارینی قیزا ویردی. بیر قویون دریسینی ده یومورلایب اونا
 پاپاق دوزلندی. قیز چوباندان راضی لیق ایلوب باشلادی گئتمکه.
 اوج گون، اوج گئجه یول گلیب بیر شهره چاتدی. شهرده بیر
 چایخانا یا گیریب چایچی یا دئی:

- قارداش، منی یانینا شاگرد گوتوررسنمی؟

چایچی دئی:

- نه گوتورمورم.

قیز دئی:

- چایچی قارداش، اما یاتماغا یریم یوخلی، گرك گئجهلر

منه دکاندا یر ویرهسن.

چایچی راضی اولدی. قیز اوغلان پالتاریندا بیر نیچه مدت
 دکاندا چای پایلادی. هیچ کیم اونون قیز اولوقونو بیلندی.
 گونلرین بیرینده قیز گئجه چایچی دکانیندا تکجه قالیب
 استکان - نعلبکیلری سیلیردی. بیردن آتا - آناسی یادینا
 دوشوب اورهگی کوورلندی. باشلادی ینه اوز بختینن کوسوب
 کیلنمکه. قیز فکرلی - فکرلی استکانلاری گوتوروب یرینه

قويماق ايسته ينده اليندن ساليب هاميسنى سيندirdى. صاباح
 آچىلىق، چاي چى گلىق. گوردى كه، ايگرى - اوتوز قاب
 قيرىلىب. آچىق توتى، قىزى قوودى. يازىق قىز گوزونون
 ياشنى توكه - توكه دكاندان چىقىق، بىلمىق هارا كىتسىن،
 در كىمه دىين. آخردا علاجى كىيلىق باشلادى كىتمكه. آز
 كىتلى. چوخ كىتلى بىر ده گوردى كه. شهرن چىخب. او
 طرفه. بو طرفه بويلايىب. گوردى كه. تاجرلر كاروانلا
 ال آپاريرلار، اونلار يالوار - يايىش ايله يىب دئى.

- غريب آدام، هيچ كىمىم بوخى. هارا كىدير سىنيزسه
 متى ده ئوزونوزله آپارين. يولدا سىزه نوكرچىلىك ايدىرم.
 تاجرلرين بونا يازىق گلىق، ئوزلريله اونو دا آپاردىلار.
 بونلار او قىر يول كىتدىلر كه، آخشام اولى. دوه لرى بىر طرفه
 چكىب باشلادىلار ياتماغا. قىز بونلار اعتبار ايلمىيىب، خىلى
 آزالى بىر چوك كىلىكه ياتى. سحر آلا - قارائلىق كاروان يولا
 دوشى. كاروان كىدنن بىر خىلى سونرا قىز بوخودان آيىلىب
 گوردى كاروان نه كىزىر، له له كوچوب يوردى قالىب، ها اويانا،
 بو يانا بويلايىق كاروانى گوره بىلمىق. كور - پشيمان
 باشلادى يول كىتمكه، آز كىتلى. چوخ داياندى، چوخ كىتلى
 آز داياندى، داغلار آشى. دره لر كىچىق، گلىب بىر بويوك مشهيه
 چىقىق، بىر ملت مشهيه گون كىچىردى. گونوزلر مشهيه
 داغ از كىلىنن، آلامدان و آرموددان يه يىب بىر قىر دولاندى.
 كىجه لر ده چىخب آغاجين باشيندا ياتى.

بو ولايتين پادشاهين اوغلى بىر گون مشهيه اووا
 چىغمىشى اوغلانين قاباغىندان غىيلىن بىر مارال هوپ پانىب
 قاچىر. اوغلان اوخ - كمانينى گوتوروب مارالين دالينجا
 يويورور. نه قىر قوورسا توتا بىلمىر. مارال گوزدن ايتىب بوخ
 اولور. اوغلانين هر يردن الى اوزولور. باشلايىر قايتماقا.
 يولون اوستونده بىر بولاغا راست كىلر. اكيلر بولاقدان سو
 ايچمكه. سويون اوزونده گوزونه بىر اوغلان شكلى گورونور.
 تىز باشينى قالدىرىب، گورور كه، آغاجين باشيندا بىر جوان
 اونلان وار. ال آتير اوخا - كمانا كه، اونو وورسون، اوغلان
 باشلايىر يالوارماغا؛

— سنی آند ویریرم ئوز انصافینا، منی ئولئورمه. یریم —
یوردوم یوخلی، اودور که، بورادا قالمیشام.

پادشاه اوغلو دئییر:

— ایندی که، ایله دی دوش آشاغی.

قیز آغاجین باشیندان دوشنده پاپاغی یره دوشور، هوروکلری
آچیللب چینینه توکولور. پادشاه اوغلی گورور که، بو گوزل
گویچک بیر قیزدی. اودور که، دئی:

— آی قیز، دی گوروم سن کیمن، هاردان گلیب هارا
کیدیرسن؟

قیز باشینا گلن احوالاتی تمام باشندان آیاغا کیمی
سویله ییر. اوغلانین قیزا یازیغی گلیر. اونو دا ئوزیله ایولرینه
آباریر. قول — قاراواشلارا تاپشیریر که، اونون اوست—باشینی
دگیشدیرسینلر. او ساعت قیزی حماما آپاریب پالتارینی
دگیشدیریلر، گتیریرلر ائوه. آرادان بیر مدت کئچیر. پادشاه
اوغلونون یادینا دوشور که، گیدیم گوروم او قیز نئجه اولدی.
اغلان قایدان ایچری گیریپ قیزی گورنده ئوز گوزونه
اینانمیر. گورور که، قیز نه قیز، ائله بیل آی پارچاسیدیر.
قیزین اوزنه باخاندا اونون گوزللیگیندن اوغلانین گوزلری
قاماشیر. ایسته ییر دانشسین، دیلی توتولور. ایره لی دورماق
ایسته ییر، قیچلاری اسیر. اوغلان بیر گونولن، مین کونوله
قیزا عاشق اولوب، محبت باغلاییر. اوغلان بیر تهر قیزین مائیندان
جیخیب گئدیر. قیزین دردی بیر گونون ایچینده اوغلانی هئوا
کیمی سارالدیر. اوغلان گئجه صاباحا کیمی فکرین یاتا بیلیمیر.
صاباح آچیلان کیمی قیزین یانینا گلیر. بزدینی آچیب اونا
سویله ییر. او وقتلن هر گون خلوتجه گوروشورلر. بو احوالاتی
اوغلانین آتاسی، ائشیدیر، اوغلونو یانینا چاغیریب دئییر:

— اوغرل، بو نه احوالاتدیر؟ ائشیتیمش که، مشه دن
تاپدیغین. قیزا محبت باغلاییبسان؟ بیزیم آدیمیزا یاراشارمی
که، اصل نجابتینی تانیمادیغیمیز بیر قیزی اوجاغیمیزین
باشیندا اوتورداق؟ گل سنی باش وزیرین قیزی ایله ایولندیریم.
پادشاه نه قتر نصیحت ایلیرسه، اونون سوزلری اوغلونون
سئمنه باتمیر. اوغلان دئییر:

— ای مهربان اتا، اوزومون سویو توکولسهده کرک دوزونو
دیم. مشه دن کتیردیگیم قیزدان باشقا هیچ کیمله ائولنمیه—
جگم.

پادشاه گورور که، آیری چاره یوخلور. قرخ گون، قرح
گئجه توی ایله ییب، همین قیزی اوغلونا آلیر. آرادان دوققوز
آی، دوققوز گون کئچندن سونرا بو قیزین بیر قشنگ اوغلو
اولور. بویوک مجلس قورولور، آدلی سانلی آداملار بیخیلیب
اوشاغا آد قویورلار. قوللار، قاراواشلار قیزلا اوشاغی ائله
عزیزله ییرلر که، ائله بیل بونلار کوین قیزیل زنبیلله
دوشوبلر. اری ده که، لاپ اوندان ئوتری آز قالیردی ده لی
دیوانه اولسون. گونونون — گذرانینین بئله خوش کئچمکینه
باخمایاراق قیزینه ده ئوز بختینن ناراضی لیق ایلیردی. او،
بیر گئجه یاتیب، سحر یوخودان آیلاندا گورور که، اوشاغی
یانیندا یوخلور. قیز احوالاتی ارینه سویله ییر. خبر کیدیر
پادشاه چاتیر. هریری آختاریرلار، اوشاقدان اثر تاپیلیر که،
تاپیلیر. بر ایئن سونرا قیزین بیر اوغلی دا اولور. آرادان
بیر نئجه گون کئچیر. گئجه نین بیر وقتی بو اوشاق دا یوخا
چیخیر. سحر دوروب گورورلر که، آنانین هم الی، هم ده آغزی
قاندی. بو احوالات دا هر یزه یاییلیر. پادشاه گلینینن شبهه—
له نیر. قیز نه قتر آند — امان ایله ییرسه،، هیچ کیم اونون
سوزونه اینانمیر. پادشاه وزیرینی چاغیریب دئییر:

— وزیر، اوغلمون آروادینی آپاریب مشهده ئوللوروب،
قانلی کوینگیی منا کتیررسن.

او ساعت وزیر الینی گوزونون اوسته قویوب دئییر:
— شاهیم. سنین امرینی گونی بو گون یرینه یتیره رم.
وزیر قیزی قاباغینا قاتیب، آپاریب مشهیه. وزیر عقل لی، هم
ده انصاف لی آدام ایمیش. او، باشا دوشور که، هیچ بیر آنا
اولادینی ئوز الی ایله ئوللورمز. گورونور بورادا بیر سر
دار، اودور که، اونو مشهده بوراخیب دئییر:

— بالا چیخ بو توپاقدان گیت، بختینه نه چیخار — چیخار،
یا یولدا قورد — قوشا راست اولوب ئولرسن، یا دا آخرین بیر
طرفه چیخار.

وزیر مشهده بیر قوش ووروب، قیزین کوینگینی ده
قوشون قانینا باتیریب پادشاه گتیریر. پادشاه قانلی کوینگی
کوروب، ائله بیلیر که، گلینی ئولوب.

وزیر قاییداندان سونرا یازیق قیز بیلیمیر هارا کیتسین،
باشینا نه چاره قیلسین. اودور که، مشهده بیر بالاجا جیغیری
توتوب باشلاپیر گیتمکه. بیر ده کورور که، بیر کیشی بیر
شله اودون آپاریر. قیز ایسته بیر اوندان یولو خبر آلسین، اما
فکرلشیر که، من نه تانییرام بو کیملی، اوغرودی، قولورلی،
نه دی؟ ائله بو وقت کیشی دالینجا بیر هنیرتی گلدیگینی
اٹشیدیر، دونوب گرییه باخیر، کورور بیر قیزدی. قیز کیشینی
گورهن کیمی تئز ئوزونو ویریر آغاجین دالینا، کیشی کورور
که، قیز اوندان گیزله نیر. بیر سوز دیمه ییب، باشلاپیر یولو
ایله گیتمکه. بیر آزدان سونرا قیز آغاجین دالیندان چیخب ینه
کیشین ایزی ایله گیدیر. کیشی بیرده دونوب گری باخیر،
قیزین گیزلندیگینی کوروب دئییر:

— آی بالا، من اوشاق دئيلم که، گیزلن پاچ اویناییرسان.
بو سوزدن ونرا قیز ئوزونه اورهك — دیرك ویریب
گلیر اونون یانینا. کیشی دئییر:

— آی بالا، سنین بورالاردا نه ایشین وار، کیمسن؟
قیز دئی:

— یولومو، آزمیشام، شهرى تاپا بیلیمیرم.
کیشی گوردو که، قیزین رنگی قاجیب، اوستو — باشی
جیریق — جیندیر، آباق یالین، باشی آچیق دیر. اودور که، دئی:
— قیزیم، گل دوزونو دی، سن یولدان آزانا اوخشامیرسان.
کیشی قیزی دیله توتدی که، آی بالا، سنی هارا دئسن اورا
آپارارام، گل دردینی آج، منه سویله، دردلی آداما اوخشا—
بیرسان.

قیزین اوره گى يوموشاللى، بیر آه چکیب باشینا گلن
بوتون قضا و قهرى آچیب سویللی. کیشی دئی:

— قیزیم سن ئوزون پادشاه قیزی لولوبسان، پادشاه اوغلونا
اره گیدیسن، همیشه ده وار دولت زر — زیبا ایچینده
باشاییسان، قرخ اینجه بئلللی قیز قاراواشین اولوب، همیشه ده

جختیندن کیلیله نیب شکایتله نیسن. بوتون بو ایشلر ده
ناشکرلیگینه گوره باشینا کلیب. سن گل بو ناشکرلیگیندن
ال چک، اوندا بوتون ایشلرین دوز گیر. کیشی گوردی که،
قیز اونون سوزونه اهمیت ویرمیر، اودور که، دئی:

— قیزیم، ایندی قولاق آس، من ده ئوز بختیمدن، گذارا—
نیمدان دانیشیم، اوندا بیلرسن که، سنن ایشین نییه دوز
کتیرمیر. قیزیم، منیم منعتیم اودونچولوق ایدی هله اوشاقلقدان
هر گون مشه دن بیر شله اودون قیریب کتیریب ایکی شاهیا
ساتیردیم. نه قدر ایلیردیم گونده ایکی شاهیدان آرتیق قازانا
بیلیردیم. بیر گون ینه پالچقا باتا — باتا بیر شله تیکان
قیریب ایکی شاهیا ساتمیشدیم. ئوز — ئوزومه دئینیردیم
که، بو نه گون — گذرانلی من کتچیریرم؟ یا منیم ایکی شاهیم
آرتایدی، یا دا، هیچ اولمایایدی. همین گجه یاتیب بوخودا
گوردوم که، قازانجیم بیر آزدا آزالیب، دونوب بیر شاهی
اولوب. بو ایشه هیچ پرت اولمادیم، اوره کیمده دئیم، نه،
اولار، یامان گونون عمری آز اولار.

من بوخودان آییلیب دیک قالخدیم. همین گونو کیدیب
مشه دن بیر شله اودون قیردیم، آپاردیم. ساتماقا. بیر ده
گوردوم که، بیر تاجر کوجه قابی سیندان سسله بیر که، بورا
گل. من گیتدیم تاجرین قابوسینا گوردوم ایچری ده بیر وورها—
ووردور که، چالان کیم، اوینایان کیم، گولوب دانیشان کیم،
هامی قاریشیب بیر بیرینه. دیمه بورادا توی مجلسی وارمیش.
محلله یددی قارا قازان آتش بیشیر، تاجر امر ایلدی که،
اودونلاری قازانلارین آلتینا آتیم. او ساعت اودونلاری آتدیم
قازانین آلتینا. تاجر چیخاردیب منه اون شاهی پول ویردی.
ئوزومه ده دئی:

— اوغول، گورورم اللی — آیاقلی اوشاغا اوخشاییرسان،
کل تویدا بیر آز قاب — قاجاق داشیماغا کمک ایل، ئوزون ده
دویونجا به.

من راضی اوللوم. او گجه تاجر کیلده قالدیم. تاجرین
قیزینی کوچوردولر. ساباخ آچیلدی. من دوردوم که، کیم،
تاجرین آروادی ارینه دئی:

— آ کیشی، قیزیمیزی کوچوردوك كیتدی. ایندی آیری اولادیمیز یوخلی، ائله گلسنه بو اوشاغی ئوزوموزه اوغوللویغا گوتورك.

کیشی آروادینین سوزونه راضی اولدی. او گوندن منی ساخلادیلار ئوز ایولریندا، منیم ده هیچ کیمیم یوخ ایلی، اودور که، اونلارین یانیندا قالماغا راضی اوللوم. ینه هر گون گیدیپ مشه دن بیر شله اودون قیریب ساتیردیم. اما کیم آلیردیسا، دینمز — سویله مز چیخاردیب اون شاهی ویریردی. من بو ایشه معطل قالمیشدیم.

گونلرین بیر گونونده تاجرین پولداشلاری گلدیلر که، صاباح تجارتی کئیریک، حاضرلاش! تاجر دئدی:
— دییه سن بو دفعه من گیده سی اولمایاجاقام.
دئدیلر بس نییه؟ تاجر دئدی:
— برک ناخوشلامیشام.
تاجرین آروادی دئدی:

— آ کیشی، بیر آز پولدان — زاددان ویر، قوی بو اوشاغی گونده رك گیتسین.
تاجر دئدی:

— آی آرواد، او نه بیلیر آلیش — ویریش نهدی. آبارار پوللاری باتورار.
آرواد دئدی:

— آ کیشی، اوشاق اولاندا نه اولار؟ بیر آز سن پول ویر.
یولداشلارین دا کمک ایله ییر. گوره ك نه چیخار.

تاجر چیخاردیب منه یوز تومن پول ویردی، قوشدی او بیر یولداشلارینا. بونلار باشلادیلار یول گیتمکه. آز گیتدیله اوز گیتدیله، دره — تپه دوز گیتدیله، تمام قرخ گون، قرخ گئجه یول گیتدیله. من هله منزله چاتمیشدیم. پوللاریمین یاریسیندان چوخونو خرجه میشدیم. یولداشلاریم نه قدر نوگود نصیحت ایله دیلر که، آی بالا، سن آلویره گیدیرسن، او پوللاری هوایی یره خرچ لمه، مال آلمایا پولون قالما یاجاق. نه قدر دئدیله رسه، اونلارین سوزونه باخمادیم. بلی، گلیب چیخدیق یمن شهرینه. یولداشلاریم هره سی بیر طرفه داغیلدی. من ده بیر

کاروانسردا ئوزومه پر توتلوم. گنجەن بیر وقتی گوردوم
 یانیمداکی حجرەدن زاریلتنی سسی گلیر. دوروب گیتیم اورا.
 گوردوم زاریلدا یان بیر تاجردی. ائله ناخوشلاییب که، جان
 اوستەدی. تئز بونون بوینونو، بئلینی اووشدوردوم. کوچ -
 بلا ایله بیر استکان قاینار چای ایچیرتیم. هاننان - هانا
 کیشینین دیلی آچیلدی. تاجر گوردی که، منیم اونا یازیغیم
 گلیر. ئوزی ده گنجەن یاریسیندان اوتورموشام یانیندا.
 عوضینده منه یاخشىلىق ایلمککن ئوتوری دئدی:

- اوغول، منیم هیچ کیمیم یوخن. ئولسم واریم، دولتیم
 اونا - بونا قۇلاق. گوردورم، سن چوخ رخملى آدامسان. ایندی
 بیل و آگاه اول که، من تاجرم، ئوزوم ده یوز تاي دوکو
 گتیرمیشم ساتماغا. هامیسی پادشاهین کاروانسراییندادی. هر
 تاینن ایچینده بیر کیسه قیزیل گیزلتمیشم. بو ایشتن هیچ کیمین
 خبری یوخن. بو سری بیرجه سنه دئیریم. بو گنجە من ئولوب
 جانیمی تاشیراغا، منیم ئوللوگوم، ائشین کیمی همین
 دوکولر، باشلا یاجاتلار ساتماغا، اوندا گیدیپ اولجه نجهیه
 دیسه لر بیر تاینن، آلیب گتیررسن اولنوغون یره، ئوزلرینه
 ده تاپشیرارسان که، دوگونو هیچ کیسه ساتما سینلار، صاباح
 گلیب هامیسنی آپاراغا، ائله که، بیر تاي دوگونو
 گتیردین، ایچینده کی قیزیلی چىخاردیب اونون پولونا گیدیپ
 یرده قالان تایلارین هامیسنی آلارسان، هر تاینن ایچینده بیر
 کیسه قیزیل وار، اونلار هامیسی اولار سنن.

تاجر ائله بو سوزلری دئیب قورتاران کیمی گوزلرینی
 يوموب ئولدی. من صاباح آچیلان کیمی تاجری آپاریب قبر-
 ستانیلقدا بایردیم. تاجرین ئولوم خبری پادشاه چاتان کیمی
 باشلادیلار چار چکمه که، بس فلان تاجر ئولوب اونون یوز
 تاي دوگوسی قالیب، کیم آلاق ایسنه یرسه گلسن شاه
 کاروانسرایینا. من او ساعت ئوزومو سالدیم اورا. تاجرین
 تاپشیریغی کیمی اولجه بیر تاي دوگونو آلیب گلدیم ئوز
 حجرە، آچیب ایچینده کی قیزیل لاری گوتوردوم. همین قیزیل لا
 گیدیپ یرده قالان دوخسان دوققوز تایننن هامیسنی آلدیم.
 بیر - ایکی کونن سونرا دوگونو دوهله یوکلەیب ئوز
 شهریمزه یولا دوشدیم. منی ئوزونه اوغوللویا گوتورن تاجر

بو جور گليشيمي گوروب معطل قالى، دئى:
- اوغول، من سنه يوز تومن پول وىرميشديم، وىردىگيم
پول هارا، بو دم - دستگاه هارا، بو قدر دوگونو هارادان
آلدين؟

من دئيم:
- هله بو هاراسيدير، هر تايين ايچينده بير كيسه ده
قىزىل وار.

تاجر بو سوزى ائشپينده سئوينديگيندن آز قالى باغرى
چاتلاسين. غرض، كاروانى يربه ير ايدندن سونرا قىزىللارى
چىخاردىب يارى بوللوك. همين قىزىللارلا بير قشنگ عمارت
تيكدىرديم كه، پادشاهين دا ائله عمارتى يوخودى. او گوندىن
سونرا هارا گيدىرديمسه، ائله بيل پولو باشمىدان توكوردىلر.
ايندى منيم او قدر واريم، دولتم اولماغينا باخماياريق ينه هر دن
بىر ئوز كهنه صنعتىمى ده ياددان چىخارتميرام، گليب مشه دن
اودون قيرىب آپاريرام. ايندى منن سنه نصيحت، مبادا بختينه
تيك آتاسان، اوندا ايشين دوز گتيرميه جك.

بو سوزلر قىزىن عقلينه باتدى. قىز دئى:
- سن دوز دئيرسن، من چوخ ناشكرليك ايلميشم.
كىشى باشينا گلن احوالاتى سويله ييب قورتاراندىن سونرا
دئى:

- قىزيم، سن دئيردين كه، يولو آزىشام، ايندى من
شهره گيدىرم، گيدىرسنسه، گل سنى ده آپاريم.
قىز گوردى كه، اوستو - باشى جىرىق - جيندىردىر،
شهره گيتسه اوتانار. فكرلشدى كه، يقين شهر ياخيندى، قوى
كىشى گيتسين، قارانيقلاشاندا بير تهر گيدهرم، بلكه گورن
اولماز، اودور كه، دئى:

- عمى، چوخ ساغ اول، ايندى يرلو تانپديم، سن گيت،
بىر آزدان سونرا ئوزوم بو جىغىرى توتوب گلرم.
كىشى قىزى مشه ده قويوب قايتدى ايوينه. ائله كىشى
ينىجه گيتميشلى كه، قىز گوردى قاباغينا بير قوجا قارى
چىخلى. قىز سئوينه - سئوينه قارىنين يانينا يويوردى، دئى:
- آى قارى نه نه، الله سنى نه ياخشى يتىردى، دى گوروم
بو مشه ده نه گزيرسن؟

قاری کوله - کوله دئلی:

- قیزیم هله سن دی گوروم بورالاردا نه گزیرسن. سونرا
من دئیهرم.

قیز باشلادی باشینا گلن احوالاتی سویله مکه. ائله قیز
بیر - ایکی کلمه دانیشمامیش قاری دئلی:

- قیزیم، من سنی سیناماق اوچون دئییردیم. بورالاردا نه
گزیرسن. اونسوز دا منه هر شی' آیدینلی. دی گوروم ینه
بختینن شکایتله نیرسنمی؟

قیز گوردی که، قاری بونون اوره کینی بیلیر. اودور که،
دئلی:

- قاری نه نه، بوندان بئله نه گونه دوشسم ده بختیمدن
کیللی - گذار ایله میه جگم.

قاری گوردی که، قیز بو سوزلری اوره کدن دئییر، اونا
گوره اونو یانینا سالیب آپاردی ئوز اولوغو یره. قارینین
اولوغو یر مشه نین ایچینده هونلور بیر داغین تپه سینده ایدی.
داغی چیخماغا هیچ یردن یول یوخ ایدی. هر طرفی سیلدیریم
قانیلیق ایدی. بیرجه یردن کله - کوتور بیرجیغیر وار ایدی. قاری
قیزی بو جیغیرلا چیخارتلی لاپ داغین کله سینده. بورادا مفاره
کیمی بیر یر وار ایدی. ایکسی ده گبردیله اورا. قیز باخیب
گوردی گجه غنیه چکیلن اوغلانلارین ایکسی ده بورادادیر.
بو ایشه معطل قاللی. اوشاقلاریننی باغیرنا باسیب نویونجا
آغلادی. سونرا دئلی:

- قاری نه نه، بو نه ایشلی. منیم اوشاقلاریمی بورا کیم
کتیریب؟
قاری دئلی:

- قیزیم، قوی سنه معلوم اولسون که، بو اوشاقلاری بورا
من کتیرمیشم. هله سنی قیز وقتی باغچادان مشه یه کتیرن ده من
اولموشام. من بخت قوشویام. کیم ناشکرلیک ائله سه. اونلاری
بئله عذاب و اذیته سالیرام. گل سن ناشکرلیک ایلمه.

قیز آند ایچلی که، بیر ده عمرونون آخیرینا کیمی
ناشکرلیک ایلمه یه جک.
قاری دئلی:

— قیزیم، ایندی دور اوشاقلاری دا کوتور چیخ ائشیکه، من جلدیمی دگیشیب قوش اولاجام، مینرسینیز قانادلاریمین آراسینا، آپاریب سیزی قویارام ئوز شهرینیزه.

بونلار داغلان چبخان کیمی قاری دونوب اولدی یکه بیر قوش، قیز اوشاقلارینی دا قوجاغینا آلیب اوتوردی قوشون قانادلارینین آراسیندا، قوش قالخدی گویه، قوش اوچماقدا اولسون، گورک قیزین اری پادشاه اوغلی نئجه اولدی؟ بلی ائله که، اوغلانین آروادی، اوشاقلاری الینن چیخدی، او گونن قارا گئییب آه و وایلا عمر کئچیریدی، آتا — آناسی، وزیر، وکیل نه قدر نصیحت ایله بیردی لر اوغلانی بولا گتیره بیلیمیر — دیلر، اوشاقلارینین دردینن هبوا کیمی سارالیب، شمع کیمی گونو — گونن اریبیدی، اوغلان بیر گون یته آتاسینین باغیندا اوتوروب غم دریاسینا غرق اولموشدی، غغیللن بورا بیر قوجا رمال گلیب چیخدی، رمال اوغلانی فکرلی گورنده دئی:

— اوغلولم، نیه بی کئفسن، دردین نه دیر؟

— آ کیشی، بو نه دی، آدینی دا رمال قویوبسان، اگر سن رمال اولسایدین هیچ منن سوروشمازدین او ساعت دردیمی بیلردین.

بو سوز رمالا برک توخوندی، رمال کتابینی آجیب قویدی قاباغینا، باشلادی فال باخماغا، اللی اویون چیخارداندا سونرا دئی:

— ای شاهزاده، سنه عیان ایلیم که، آروادینین، اوشاقلارینین دردینی چکیرسن.

شاهزاده گوردی که، رمال دوز تاپیب، اودور که، دئی:

— ای رمال، بس من نیلیم که، بو دردین قورتاریم؟

رمال جواب ویردی که، ای شاهزاده، نه قدر که، بختینن شکایتله نیب، آخ — اوف ایلیرسن، ایشین دوز گتیرمه جک، ائله که، گولوب — دانیشدین، شادلیق ایلدین اوندا دردین، ضمن قورتاراجاقسان.

رمال سوزینی قورتاریب گیتدی، اوغلان ئوز — ئوزونه

دئی،

— گل سن رمالین سوزونی بوخلا گورک نه اولور.

لودور که، شاهزاده امر ایلدی، همین گون آتاسینین باغیندا

شادلىق مجلسى قورولدى. يىمك، ايجىمك، چالماق، اويناماق، بىر دم دستگاہ بوزلتتى كە، ائىلە بىل تويدى. اوغلان بو مجلسلە بويوك شادلىق ايلدى. ھامى بو ايشە معطل قالمىشنى. شاھزادە— نىن نىچە ايل ايدى اوزى گولموردى، اما بو گون بىر وورھا— وور — ا ايلدى كە، گل گورەسن.

اوغلانى بورادا قويماق، گورك قىزلا اوشاقلار نە اولدىلار. قىزلا اوشاقلار گويون يىدى قاتىندا بخت قوشونون بىلىندە يول گىلدىلەر. قوش گىلىب او زمان چاتتى كە، اوغلان باغدا كئف— داماغدا ايدى. قوش دوز گىلىب دوشى پادشاھىن باغىنىن ايجىنە، قىزى، اوشاقلارى بوردا قويوب ئوزى اوچوب گوزدن ايتتى. قىز يواش — يراش سس — كوى گلن يره گىدىب گوردى ئوز اري بىر كئفەدى كە، دا نە دئىيم. اودور كە، قىراقدان بويونونو بوكوب باشلادى يازىق — يازىق باخماغا. اوغلان باشىنى قالدیراندا قىزى گوردى، او ساعت تانيدى، يويوروب اونو قوجاقلادى، سارماشىق كىمى بىر — بىرىنە سارماشدىلار، سونرا اوشاقلارنى باغرىنا باسىپ ئوبدى. اوغلان دئدى:

— بو نە ايشىلى، سن نە جوز اولدى كە، ساغ قالدین.
قىز باشىنا گلن احوالاتى ارىنە تمام — كمال سويلدى،
آخردا دا بىر آھ چكىدى. اوغلان سوروشدى، بس نىھ آھ چكىدىن؟
قىز دئدى:

— منىم باشىما بو قدر ايشلر گلىب، ئولوب ئولومدن قايىتمىشام، سنى يادىمدان چىخارتمايمشام. اما سن گونە بورادا كئف چكىيسن.
اوغلان دئدى:

— سن سەھو ايليرسن، بىرجه بو گون منىم اوزوم گولوب، سن گىدنن قارا گىيىپ، ياس ساغلامىشام. بو گون بىر رمال منە دئدى كە، نە قدر كە، آخ — اوف ايليرسن، اوندا ھمىشە عذاب چىكەچكسن، ائىلە كە، شادلىق ايلدىن بختىندە ياخشى كتىرەجك. من رمالىن سوزونە باخىپ بو گون شادلىق ايلدىم، دوغرىدان دا آرواد — اوشاقىم گلدیلر يانىما.

قىز گوردى كە، اونون باشىنا گلن ارىنن دە باشىنا گلىب، اودور كە، اري ايلە تازادان ئوپوشوب — گوروشوب خوشبخت باشاماغا باشلادىلار.

لال قیزین نایمے

کچمیش زماندا بیر باجی - قارداش وار ایلی. قیز او قدر گوزل ایلی که، ائله بیل اون دورد گجه لیک آی پارچاسی ایلی. اما قیزین دیلی لال ایلی. هیچنه دانیشا بیلمیردی. او شکست اولوغو اوچون قارداشی اونو چوخ عزیزله بیردی بیر سوزونی ایکی ائله میردی.

آی دولاندی، ایل کئچدی، اوغلان ائولندی، بیر اوشاقلاری اولی. آروادی اونون باجی سینی بئله حدیندن آرتیق عزیز- لهه سینی گوره بیلمیردی. هر دفعه بیر حيله قوروب اونو گوزدن سالماق ایسته بیردی. اما بوتون جهدلری بوشا چیختی. ارینین بیر طوطی قوشو، بیرده عرب آتی وار ایلی، اوغلان اونلاری دا حدیندن آرتیق ایسته بیردی. خائن آرواد بیر گون طوطی قوشونی بوغوب ئولدیردی، اری ائوه گلنده یانیقلی - یانیقلی دیل توکوب دئی:

- باجین سنین طوطی قوشونی بوغوب ئولدیردی.
اوغلان دئی:

- جانی ساغ اولسون، بیر قوش نه دیر که، اوندان ئوتری باجیمین خاطریسه دگیم.

آرادان بیر نئجه گون کئچدی، کبشی اووا گئتمیشدی، آرواد ئوز قارداشی نی ئورگدیپ خلوتجه عرب آتینین دا باشینی کسیدردی. اری اوودان قاییداندا ینه آه و فغان ائله ییب دئی:

- سن نئجه دوزورسن که، باجین اینلی ده عرب آتینین باشینی کسیدردی.

اوغلان دئی:

- من بیر آتنن ئوتری باجیمی اینجیده بیلمه رم.
آرواد گوردی بئله ایشلرله اری نی یولدان چیخاردا بیلیمیر. اودور که، باشقا تدبیر توکمکه باشلادی. اری بازارا

گئڻن كيمي ئوز اوغلونى آپاريپ شهرين كناريندا قوجا بير قارييا تاپشیردی. اونا چوخلی پول وئريب دئلى:

— قارى نه نه، بو اوشاغا آنالیق ائله، بير نئجه ايلنن سونرا گليب آپاراجاغام.

قارييادا ائله بو لازم ايميش. او ساعت راضى ليق وئريب اوشاغى گوتوردى. آرواد قايا تاپشیردی كه، بو سري هيچ كيمه بيلديرمه مليدير.

آرواد قارى نين يانيندان قايداندان سونرا باشلادی ائوده ياس قوروب آغلاماغا. اري بازاردان قايديب آروادى نين حالينى پریشان گوروب دئلى،

— آرواد، نه بدبخت ايش اوز وئريب كه، داد و فرياد ائديرسن؟

آرواد آغلایا — آغلایا دئلى:

— بوندان دا آرتیق بدبخت چي ليك اولار؟ سني ايستكلى باجين ايننى ده اوغلو موزى ئولئورتديرپ.

كيشى بو دفعه آروادى نين سوزونه اينانيب غضبلئنى. آرواد دئلى،

— آ كيشى، بس ايننى بيز نئيله يك؟

كيشى دئلى:

— داها بو دفعه دوزمك اولمار، منيم ايم گلمير، قوهوملا— رينا دى، گليب باجيمي آپاريپ آتسينلار مئشه يه. قوى اونودا قورد — قوش يه سين. آرواد بئله بير فرصت آختاریردی كه، او دا اينه دوشميشدى. او ساعت قوهوم — اقرباسينا تاپشیردی كه، قيزى آپاريپ آزديرسيلار. ائله همين كون قيزى آپاريپ مئشه نين قالين بير يرينده بوراخيب گلدیلر.

پازيق قيز بيلمهدى نئيله سين. ديلي ده يوخ ايدى كه، دردينى دئسين. آخردا علاجى كسيليب باشلادی گئتمكه. اوچ كون، اوچ گئجه يول گئتى، آجيندان لاپ طاقتن دوشميشدى، يئمكه هيچ نه تاپمیردی. بيردن قاباغينا بير گيجيتكن ليك چيخلى. تئر اوندان دريب، اووچوندا اووش دوروب پير آز يئلى، بير آز او طرفه باخيب گوردى دوم دورى، گوز ياشى كيمي بير بولاق سويو آخير. بير — ايكي اوووج دا سودان ايچلى. او ساعت قيزين گوزونه ايشيق گئلى، قيلچالارينا طاقت.

تزه دن باشلادی جیغیرلا گئتمکه. بیر ده گوردی که، قاباقینجا بیر قشنگ دوشان گئدیر. قیز دوشانین دالینجا او قتر قاچدی که. بیرده گوردی مشه نین اورتاسیندا گوزل بیر عمارتین قارشى— سیندا دایانیب. بو وقت عمارتین قابىسى آچیلدی، دوشان ایچری گوردی. آرادان بیر آز کئچمه میش ایکی نفر خلعتچی گلب قیزی ایچری آپاردیلار. قیز قیرخ پیلله کان قالخاندان سونرا ائله بیر اطاقا گوردی که، آغزی آچلا قالدی. بورا او قتر قشنگ ایدی که، آدام حیران قالیردی. اطاقدان بیر گوزل قیز چیخیب اونو یانینا چاغیردی. بیر یرده اوتوردیلار. اطاق صاحبی نه قتر سؤال وئردیسه قیز جواب وئرمه دی، الی ایله اشاره ائله دی که، لالدیر. ائو صاحبی دئدی:

— ای گوزل قیز، دایا سن لال دگیل سن. مشه ده یه دیگین کجیتکن، ایچدیگین سو سنین دیلینی آچیب، قورخما دانیش. قیز اونا ینانیب، جواب ویردی، گوردی که، دانیشا بیلیر. سئویندیگیندن پیلله دی نه ائله سین قیز دئدی:

— سن کیمن، بورا هارادیر؟

ائو صاحبی دئدی:

— من سام پادشاهی نین قیزی ایدیم. آتامین وزیرله وکیللی سوزی بیر یره قویوب آتامی ئولدیریب اونا شر آتدیلار. بو ایشلن خبر توتدیفیم اوچون منی ده ئولئورمک ایسته دیلر. سنین مشه ده راست گلدیگین دوشان آتامین سحرکار رمالی ایدی. او منه کمک ائدیپ، کتیریپ بو سریا چیخارتدی. گوردیگین بو سرای دا اونونئور. او همیشه دوشان جلدینده گزیر. باشینا قضا و قتر گلن بدبخت انسانلارا کمک ائدیر.

بو صحبتدن سونرا لال قیز دا باشینا گلن قضا و قدری اولن آخراجان دانیشدی. او گونئن هر ایکی قیز دوستلاشیپ بیر یرده یاشادیلار.

آرادان گون دولاندی، آی کئچدی. لال قیزین قارداشی اووا چیخمیشدی، مشه ده یولی آزیب گلب همین عمارتین قاباغینا چیخدی. خلعتچی لر اوغلانی گوروب ایچری آپاردیلار. لال قیز قارداشی نی اوزاقدان تانیدی. اما بیلدیرمه دی اوراداکى آدمالارا تاپشیردی که، اوغلانی قوناق ساخلا سینلار. اوغلان گئجه قوناق

قالی. او یوخویا کئدن کیمی باجیسی اونون خورجونونا بیر قیزیل آلما. جیبینه ده بیر اوزوک قویوب ائوندن چیخی. ئوزو ده خلمتچی لره دئی کی، سحر او گئنده جیبینی، خورجونونی آختارار سینیز. بلی، سحر آچیللی اوغلانا یشک — ایچمک وئردیلر. یاخشی حرمت ائله دیلر. یولا سالاندا دئیدیلر: — ای غریب اوغلان، بیزیم عمارتن بیر قیزیل آلما ایله بیر اوزوک ایتیپ، اگر سنده دیرسه اوزوسولو ایکن وئر، بوخسا آختاراجاغیق.

اوغلان آند — امان ائله ییب دئی:

— آختارین، اگر مندن تاپیلسا امر ائله یین بوینومی وورسونلار.

ائله بو وقت خلمتچی لر اونون خورجونونا باخدیلار، گوردیلر آلما اوردادیر. دئیدیلر:

— سن آند ایچیردین، بس بو نه دیر؟

اوغلان آند — امان ائله دی کی، اونو یقین اوزگه سی قویوب، اوغلانین بوغازی توتوللی، چوخ یالواردی، اونا اینانان اولمادی. سونرا اوغلانین جیبینی آختاریب اوزوگی ده تاپدیلار. اوغلان بیلمه دی نه دئسین. خلمتچی لر اوغلانین ال — قولونی باغلایاندا باجیسی ایره لی دوروب دئی:

— اوغلان، ایندی سنه ایناناق، یا بو شئیره؟

اوغلان دئی:

— وایلا، منه شر آتماق اوچون بونلاری قئدا ائله ییلر. قیز دئی:

— قارداش، منی تانیمادین، او شیلری من قویموشام، باشا دوشه سن کی، سنین آروادین دا منیم باشیما بو اویونی گتیریب، اوغلان باجی سینى تانیدی. اوندان عنر ایسته ییب پشیمان اولدوغونو سویله دی.

اوغلان باجی سینى گوتوروب گللی ائولرینه، آروادینی چاغیریب دئی:

— اگر اوغلو مون یرینی دئمه سن سنی ایکی شاققا ائله جکم.

آرواد گوردی که، بوتون ایشلرین اوستو آچیلیب،
قورخوسوندان اوغلونون یرینی دئی. آتاسی گئدیپ قاریدان
اوشاغینی آلیب گتیردی. سونرا ئوز آروادینی آپاریب مشه ده
آزدیردی. دئی:
— باخ نه اکمیشدین اونو دا بیچدین، ایندی بیلرمن که،
پاخیل لیق ائله ییب، شر آتماق نجه پیس ایشدیر.

سمرقند پادشاھین قیزی

بیری وار ایلی، بیری یوخ ایلی، بیر پادشاھین امان — زمان
محمد آدیندا بیرجه اوغلی وار ایلی.

محمد بویلو — بوخونلو، گوزل — گویچک اوغلان ایلی.
اگر دورقوزماسان گئجه باشینی یاستیغا قویوب گون اورتایا
کیمی یاتاردی.

محمد بویویوب ایکیرمی یاشینا چاتاندا بیر گون آتاسی نین
یائینا گئدیپ دئییر:

— مهربان آتا، چو خدا نلی هیچ یره چبخمیرام، اوره کیم
داربخیر، منه اجازه وئر ئولکه میزه سیاحت ائدیم.

اولجه آتاسی راضی اولماق ایسته میز، اوغلونون یالوار—
دیغینی گوروب، اوره کی یوموشالیر، اونا اوچ یوز قوشون
وئریپ وزیر ده یائینا قوشور. پادشاھ وزیره تاپشیریر که،
اوغلومی ئوز سرحدیمیزدن کنارا گئتمکه قویما.

بونلار حاضریق گوروب، یولا دوشورلر. آز گئدیرلر، چوخ
دایانیرلار، چوخ گئدیرلر آز دایانیرلار، داغلار آشیرلار، دره لر
کئچیرلر، اوو اوولاییرلار، هر یری کزیرلر. آی دولانیر، گون
کئچیر، وقت اولور که، کری قاییتمالی اولورلار، یولدا محمدین
قاباغیندان بیر جیران قاجیر، جیرانی دیری توتماق اوچون اونون
دالینجا آت سالیر. جیران قاجیر، محمد قوور، قوشون دا
بونلارین دالینجا گئدیر. جیران گلیپ بیر باغین حصاریندان
آتیلیپ ایچری کئچیر. محمد آتدان دوشوب باغا گئرمک
ایسته ینده وزیر راضی اولمور، دئییر:

— محمد، آتان سنی منه تاپشیریب، ایندی بیل و آگاه اول

که، بورادا بیزیم سرحدیمیز قورتاریر. بو باغ سمرقند پادشاهی-
نین دیر. گل سن باغا گیرمه.

محمد وزیر یالواریر که، بیرجه گونلوکه منه اجازه وئر.
ئوزی ده منی بورادا گوزله بین. گئدیپ باغی گزیم ینه قاییدیب
کلیرم.

وزیر دئییر:

- بو شرطله اجازه وئریرم که، پادشاه دئمه یه سن.
محمد باش اوسته دئییب گئدیر باغا، گورور که، بو اوله
گوزل باغدیر که، دنیا دا مثلی - برابری یوخلور. بورادا هر
جور میوه، گل - چیچک وار، آدم حیران قالیر. قوشلار، بلبل لر
بیر جهجه وورور، بیر نغمه اوخویورلار که، گل گوره سن.
محمد باغدا موروقدان، چیه لکن یه ییب گوی اوتلوقدا
یاتی.

او بورادا یاتماقدا اولسون سیزه خبر وئره ک باغین
صاحبیندن. باغ سمرقند پادشاهی نین آتما باغی ایمیش. پادشاهین
کیچیک قیزی تئز - تئز باغی گزمکه چیخارمیش. بو گون ده
قیز باغی گزدیکی یرده چارخوضون قیراغیندا گوی اوتلوغون
اوسته بیر اوغلانین یاتدیغینی گورور. قیز اوغلانی گورن کیمی
بیر کونولدن مین کونوله اونا عاشق اولور.

قیز نه قدر اوخویور، سس سالیر، او طرف - بو طرفه
کئچرسه اوغلان یوخودان آیلمیر. قیزین صبری توکه نیر.
قورخور که، گلیب اونلاری بیر یرده گوررلر، اودور که، قیز
ئوز یایلغینا بیر پارچا قندله سامان، بیر گوزگی، بیر اوزوک
و بیر لچک بوکوپ اوغلانین جیبینه قویور، ئوزی ده چیخب
گئدیر.

قیز گئندن سونرا محمد یوخودان اویانیر، ال اوزونو
چارخوزدا یویور، بیر آز آلمادان، آرموددان دریب یهیندن سونرا
قاییدیر وزیرین یانینا، وزیر محمدین ساغ - سلامت قایتدیغینی
گوروب سئوینیر. تازادان آتلانıp قایدیرلار ائولرینه.

محمد آتاساه ئوپوشوب - گوروشور، سیاحتینن صحبت
ايله بیر. آخشام چورک ییدیکلری یرده بیردن محمدی آسقیرماق
توتور. البنی جیبینه سالیب یایلیق چیخارماق ایسته ینده سفره نین
اوسته بیر بوکولی یایلیق دوشور، یایلغی آچیب گورور که،

ایچینده قند، سامان، گوزگی، اوزوک، بیر ده بیر لچک وار.
 آتاسی خبر آلمر که، اوغول بو نه دیر؟ اوغلان قالیر معطل
 جواب وئره بیلیمیر. پادشاه وزیرى چاغیرتدیریب دئییر:
 - وزیر، بو نه احوالات دیر؟ بو شئیلرین معناسی نه دیر؟
 وزیر گورور که دوزونو دئمهسه ایشلر یاخشى کئچمه-
 یه جک، اودور که، علاجی کسبیلیر، یولدا اوغلانین باغا
 گیرمه سینی اولوغو کیمی دانیشیر.
 پادشاه دئییر:

- وزیر، سن که، اوغلوما اجازه وئریسن، اگر قبرخ
 گونه قدر بو یایلیغا بوکولموش شئیلرین معناسینی تاپماسان،
 دار آغاجیندان آسیلا جاقسان.

وزیر کور - پشیمان ائوینه قاییدیر، آرواد - اوشاغی
 ایله وداغلاشیپ باشلا ییر یول گئتمکه، وزیر چوخ گزیر،
 عالم لرله، دنیا گورموش قوجالارلا مصلحت له شیر، یایلیغین
 ایچینده کی شئیلرین معناسینی بیلن اولمور. آخردا وزیرین الی
 هر یردن اوزولور، آرواد - اوشاغی ایله بیرده گوروشوب،
 غمگین حالدا ائودن چیخیر وزیرین حیطینده اونون آتلارینا باخان
 بیر کچل وار ایتمیش، آدینا کچل حمزه دئیهرمیشلر. کچل
 وزیرین غمگین گئتیگیکی گوروب دئییر:
 - آقا، سنه نه اولوب غمگین سن؟

وزیر دئییر:
 - آ حمزه، نئینه بیرسن خبر آلیرسان، سن که، دردیمه،
 علاج ائلیه بیلمزسن.

کچل حمزه ال چکمیر که، گرك دردینى منه دئیهرسن.
 آخردا وزیر احوالاتی کچله دانیشیر.
 کچل دئییر:

- آقا، سن هیچ فکر چکمه، بو ساعت او شئیلرین معناسینی
 دئیهرم. اما سن گئت پادشاها دی که، ایکی آیاقلی بیر آت
 گوندرسین، من او آتا مینیب گئدیم پادشاهین یانینا، شئیلرین
 معناسینی دئییم.

وزیر گلیب پادشاها سویله ییر که، بیزده بیر کچل وار،
 دئییر که، منه ایکی آیاقلی بیر آت گوندرسه گلیب یایلیق-
 داکی شئیلرین معناسینی دانیشارام.

پادشاه باشا دوشور که، کچل اونو کتیرمکه بیر آدام
ایسته بیر. اودور که، وگبلی کچلین دالینجا کوندیریر. کچل
وکلین یانینا دوشوب گلیر.

بللی، کچل گلن کیمی سفره آچیلیر. یاخشی دادلی خوره کلر
کتیریرلر. دیونجا یئدیکن سونرا دستمالی اونون قاباغینا
قویورلار. کچل دستمالی آچیب دئییر:

— پادشاه ساغ اولسون، بو سامانلا قندی قویان ادام
دئمک ایسته بیر که، من سمرقند پادشاهی نین قیزیام. اوزوگون
معناسی اودور که، من سنه نشانلانماق ایسته بیرم. گوزگونور
معناسی اودور که، من گوزگو کیمی لکه نینز—پاک قیزام. لچکله ده
دئمک ایسته بیر که، ای اوغلان، گلیب منی آپارماسان، بو لچگی
باغلا باشینا، سنن کیشی اولماز.

پادشاه گوردی که، کچل حمزه شیلرین معناسینی دوزگون
تاپدی، اودور که، دئی:

— منی ایسته یین بونا خلعت وئرسین.

کچله چوخلی خلعت وئردیلر.

پادشاه دئی:

حمزه نه ائله یک که، او قیزی تاپیب محمده آلاق؟

حمزه دئی:

— او منیم الیمده سو ایچیم کیمی آساندیر، اوغلونون
اختیارینی بیر آیلغا وئر منه. گئدک قیزی کتیرک.

پادشاه گوردی که، حمزه چوخ عقللی، هم ده قوچاؤ
اوغلاندير. اودور که، راضی اولدی.

پادشاه اوغلونی حمزه نین یانینا قوشوب، بیر خورجون دا
پول وئریب یولا سالدی.

بللی، محمده، کچل حمزه آتلانیب دره لردن یئل کیمی.
تیه لردن سئل کیمی، باد مرمر کیمی، آیاق اوزنگیده، دیز
قابیرقادا، داغلارین اتکی ایله، چایلارین قیراغی ایله گئدیپ
چاتیرلار سمرقند شهرینه. شهرین کناریندا بیر قارییا بیر اوووج
قبزیل وئریب دوشورلر اونون ائوینه.

بیر آز دینجه لیب بورغونلوقلارینی آلاندا سونرا کچل
حمزه قارییا دئییر:

— قارى نهنه، بو شهرين پادشاهى نين قىزى حقده نه
بيليرسن، دانيش بيزه!
قارى دئلى؛

— بالا، من اوللر پادشاهين كيچيك قىزى نين دايه سى. ايديم.
هر گون اونو گوررديم. بير ايل بوندان اول پادشاهين كيچيك
قىزينا برك آجىغى توتديغى اوچون اونو گوزدن — نظردن ساليب،
منه ده تاپشيريپ كه، قىزىما ياخشى تربيه وئره بيلمه ييسن.
اودور كه، بير ده اونون يانينا داها گلمزسن. من ده قورحومدان
او طرفلره هرلنميرم.
كچل حمزه دئلى؛

— آى نهنه، بس سن بيلميرسن كه، پادشاهين كيچيك
قىزينا نيه آجىغى توتوب؟
قارى اول دئك ايسته مه دى، حمزه اونا بير اوووج قيزيل
وئرندن سونرا قارى دئلى؛

— بالا، ائشيت دئييم. بيزيم پادشاهين اوج قىزى وار ايدى.
بير گون پادشاه قىزلارينى يانينا چاغيريب دئيير: «قىزلاريم،
دئين گوروم منى چوخ ايسته ييرسينيزمى؟» قىزلارين اوچى ده
جواب وئرير كه، اى مهربان آتا، البته چوخ ايسته ييريك.
پادشاه دئيير؛

— ياخشى دئين گوروم، منى نه كيمى ايسته ييرسينيز؟
بويوك قىز دئيير؛
— آتا سنى بال كيمى ايسته ييرم.
اورتائجيل قىز دئيير؛
— من ده خرما كيمى ايسته ييرم.
بو سوزلر پادشاهين لاپ اوره كينه باتير. سونرا اوزونو
كيچيك قىزينا توتوب دئيير؛

— قىزيم، بس سن منى نه كيمى ايسته ييرسن؟
كيچيك قىز دئيير؛
— آتا، من سنى دوز كيمى ايسته ييرم.
كيچيك قىزين سوزى پادشاها برك توخونور، قاش — قابا —
غينى سالىر، غضب له نيب وزيره دئيير؛

— وزير، بويوك قىزيمى وئريرم سنين اوغلونا، اورتائجىلى
وئريرم وكيلىن اوغلونا، كيچيك قىزى ايت — قورد هر كيم

استهسه وئرسن اونا، بو کوننن من اونی قیزلیقدان چیخار-
میشام. ایندی همان کوننن قورخودان من ده قیزین یانینا
گئتمیرم.

حمزه قارییا بیر اوووج قیزیل وئریب دئیر:
— قاری نه نه، سنه بیر دسته گل وئره جگم، آپاریب اونی
قیزا وئرسن، او نه دئسه گلیب منه خبر وئرسن.

قاری قیزیلی گورن کیمی گوزلری ایشیقلاندی. کچل حمزه
قیزین ئوز یایلیغی ایله گل دسته سینی باغلادی، اوزو گونی ده
ایچینه قویدی. قاری گلی کوتوروب، قیزین یانینا گئتی.
گوردی که، خانم قیرخ اینجه بئللی قیزلا کئف چکپ، گولوب
دانیشیر. قیز قارینی گورن کیمی یانینا چاغبردی. قاریدان گلی
آلیب ایچینه باغدی. گوردی ئوز اوزوکی گلون ایچینده دیر.
باشا دوشدی که، گلی کوندرن محمد دیر. یانیندا کی قیزلار باشا
دوشمه سین دئییه اولارلا امر ائله دی که، گئدین نار باغیندان
قیرخ چوبوق قیرین، بو قارینی ئولنه کیمی دوگون. قیزلار نار
باغینا گئدن کیمی خانم قارییا دئیدی که، تئر آرادان چیخ، قاج!
قاری آیاقلاری دولاشا — دولاشا قاجیب گلدی ائوینه. کچل
حمزه سوروشدی که، قاری نه نه، قیزین اولینجی سوزی نه
اولی؟

قاری دئیدی:

— ائله آغزینی آچان کیمی قیزلار امر ائله دی که، نار
باغیندان قیرخ چوبوق قیرین، بو قارینی چوبوقلارلا او قدر
وورون که، جانی چیخسین.

حمزه دئیدی:

— محمد، بو گون قیز نار باغینا گزمکه چیخاجاق، حاضرلاش
گئت باغا، اما مبادا یاتاسانها!

کچل حمزه ایله محمد گئتدیلر پادشاهین نار باغینا. محمد
گیردی باغا، حمزه قاییتلی ائوه. محمد باغدا خیلی گزیب —
دولانندی. گوردی که، قیز گلیب چیخمادی. اوتون اوستونده
اوزانیب یاتتی. محمد یاتان دان سونرا قیز گلیب چیخیر، نه قدر
سس سالیب اوخودی، اوغلان آیلما دی. قیز اونون جبینه بیر —
ایکی آشیقلا ایکی قوز قویوب گئتی. سحره یاخین محمد

یوځودان اویانیب گوردی هیچکیم یوځلور. کور پشیمان قایتندی.
اڼوه. کچل حمزه خبر آلی که، دی گورک قیز گلدیمی؟ محمد
دئی:

— یوخ، گلدهدی. — الینی جیبینه سالاندا گوردی که،
ایکی آشیقلا، ایکی قوز وار، کچل قوزلا، آشیقی گورنده دئی:
— آی یاتاغان اوغلی یاتاغان، بس دئیرسن قیز گلدهیب.
جیبینه کیلری قیز قویوب، ئوزی ده دئمک ایسته ییر که، سن
هله اوشاقسان گت کوچه ده آشیق — قوز اوینا.

کچل حمزه ینه قاریا یالوار — یاخار ائله ییر که، ایکینجی
دفعه ییر ده گتسین، بیر، تهر قارینی یولا کتیریرلر. ینه ییر
دسته گل وئیرر که، آپاز بونی دا قیزا وئر، گور ایندی نه
دئیه جک. قاری گلی گوتوروب قورخا — قورخا قیزین یانینا
گئدیر. گورور که، خانم ینه قیرخ اینجه بئلملی قیزلا کشفه دیر.
قیز قارینی گورن کیمی دئی:
— سن ینه گلدین.

گلی آلیب، قیزلارا امر ائله دی که، گتیب هیوا باغیندان
قیرخ چوبوق کتیریب قارینی ئولونجه وورارسینیز. قیزلار
گئلن کیمی قاری دا قاجیب گللی اڼوه.

کچل حمزه دئی:

قاری نه نه، بو دفعه نه اولی؟

قاری دئی:

— نه اولاجاق. ایندی ده قیزلارا امر ائله دی که، هیوا
باغیندان قیرخ چوبوق کسپ، قارینی دوگرسینیز.

کچل دئی:

— ائله منه بو سوز لازم ایدی. دئملی قیز بو دفعه ده
هئوا باغیندا اولاجاق.

کچل حمزه محملی مذمت ائله ییب دئی:

— اده، تنبل اوغلی تنبل، مگر بیر گتجه یاتماسان
ئولرسن؟ بو دفعه قیز سنی هئوا باغینا چاغیریر. گت، اما
یاتما ها.

محمد گتیب هئوا باغیندا خیلی گوزله ییر، گورور قیز
کلیب جیخمادی. ئوز — ئوزونه دئیر: «آکشی، یوخو گورومبن»

توکولور، قوی اوزانیم بیر آز یاتیم سونرا دورارام». محمد اوتون اوستونه اوزانیب یاتیر. گجه نین یاریسی قیز گلیب گورور که، اوغلان ینه یاتیب، برک غضبله نیر، اونون جیبینه بیر پارچا چورکله، بیر بیچاق قویوب گئدیر. محمد یوخودان آییلان کیمی الینی جیبینه سالیر، چورکله بیچاغی گوردیکده بیلیر که، قیز ینه گلیبمیش. کور — پشیمان قایدیر ائوه، جیبینه کی لری کچل حمزه یه گوستریر.

حمزه دئیر:

— محمد، قیز دئمک ایسته ییر که، بو چورکه آند اولسون بیر ده یاتسان بو بیچاقلا باشینی کسه جگم.

کچل، محمدی خیللی دانلادیقدان سونرا ینه قاریا یالوار — یاپیش ائله ییب بیر خیشما قیزیل وئردی که، گرک قیزین یانینا بیرده گئده سن. چوخ یالواراندان سونرا قاریا بیر دسته ده گل وئریب قیزین یانینا گوندر دیلر.

خانم قارینی گورن کیمی کلی الینن آلیب دئی:

— آی آرواد، سنین اوزونده سو یوخنور، ینه گلدین؟ — قیزلارا امر ائله ییر که، قیزیل گل باغچاسیندان قیرخ تیکانلی چوبوق گتیریب بو قارینی دوکرسینیز.

قیزلار گئلن کیمی پادشاه قیزی دئیر:

— قاری نه نه، بو سنین آخرینجی گلیشین اولسون، بیر ده کلسن ئوزونو ئولموش بیل!

قاری ائوه قایدیب احوالاتی کچل حمزه یه سویله ییر

کچل حمزه دئیر:

— محمد، ائشیت بادیندا ساخلا، بو آخرینجی دفعه دیر. قیز سنی ایندی ده قیزیل گل باغچاسینا چاغیریر.

محمد گئیینیب — کئچنینب گئدیر پادشاهین گل باغچاسینا. گورور که، بورا ائله گوزل باغچادیر که، گلرین، چیچکلرین عطری آداسی واله ائله ییر. محمد او قدر گوزله ییر که، گجه یاریدان کئچیر. گورور، که، بوخوسو گلیر، تئز بارماغینی بیچاقلا چرتیب ایچینه دوز بائیر، یارانین آغرو سیندان سحره کیمی یاتا بیلیمیر.

سحر صبح تئزدن گون ینیجه چرتلایاندا بیر ده گورور که،

قیز ئوزونه يتميش يىدى جور بىزك-دوزك وئريب، بىر نازغمره ايله گلير كه، آز قالير عقلينى باشهندان چىخارتسين. محمد باخير كه، قىز نه قىز، بو ائله بىر گوزلدير كه، آيا دئير سن چىخما، من چىخاجاغام، گونه دئير سن چىخما من چىخاجاغام، گل منى گور، دردىمن ئول، قاشلار قارا، گوزلر قارا، اينجه بئلى، سرو دوروشلو، جيران يريشلى، مارال باخشلى، لبرى قىزىل گلون يارباغى كىمى، ياناقلارى ياقوتون قىراقلارى كىمى، ائله بيل قار اوسته، قان چيله نىب، ديشلرى اينجى مىروارى كىمى، محمد ده بىر كونولن مین كونوله قىزا عاشق اولور.

قىز محمدى گورن كىمى دئير:

— اگر بو دفعه ده سنى ياتميش گورسديم، الیمن سلامت قورتارا بيلميه جكدین، سن نجه ايگىلسن كه، بيرجه گئجه يوخوسوز دورا بيلميرسن.

قىز بىر آز محمدى دانلادىقدان سونرا باشلايىرلار اوردان— بورادان صحته، او قىر دانیشیرلار كه، آخردا ايکىسىنين ده يوخوسى گلير. قىزىل گللىرىن آرسيندا، گوى چمن ليكده محمد باشينى قويور قىزىن دىزىنين اوستونه، ايکىسى ده ياتير.

بونلار بورادا ياتماقدا اولسون، سىزه خبر وئرهك قىزىن عمىسى اوغلوندا. عمىسى اوغلى قىزى آلماق ايسته ييردى، اما قىز راضى اولموردى. عمىسى اوغلى خېلى وقت ابدى كه، قىزىن دالينجا گزيردى كه، گورسون اونو يولا كتيره بليرمى؟ بىر گون اوغلان ينه عمىسى قىزىنى آختارماغا چىخيميش، يولى قىزىل گل باغچاسينا دوشور. باغچانى گزنده نه گورسه ياخشيدير؟ گورور كه، بىر اوغلان باشينى عمىسى قىزىنين دىزىنين اوستونه قويوب ياتيدير. بونلارى بئله گورنده هجوم ائله ييب ايکىسىنين ده ال — آياغىنى سارييب آپاريب زندانا سالىر. گوردىكلرىنين هامىسىنى گئديب قىزىن آتاسينا سويله يير. قىزىن آتاسى غضب له نير، امر ائله يير كه، اونلاردين ايکىسى ده دار آغاجيندان آسيلمىن. قىز گورور كه، ايشلر شلوققور. اودور كه، دئير:

— محمد، يايلىغا بؤكوب سنین جىيىنه قويدوغوم شىليرين معناسىنى كيم تاپيردى؟

محمد دئیرر که، بس منیم کچل حمزه آدلی بیر دوستوم وار، او شئبلیرین معناسینی تاپان اودور.

قیز دئیرر:

— محمد، او چوخ عقللی، باجاریقلی آداما اوخشاییر، ایندی او هارادادیر. اونو تاپدیراق، بیزی بورادان قورتارسا بیرجه او قورتاراجاق.

محمد دئیرر که، بس حمزه شهرین کناریندا فلان قارینین ائوینده دیر.

همین قاری قیزین دایه سی اولوغونا گوره قیز اونو یاخشی تانییردی. اودور که، قیز ئوز قیزیل بازوبندینی، اوزوکلرینی قاپی چییا وئریب تاپشیریر که، گئدرسن فلان قارینین حیطنی تاپارسان. اونون قاپی سینا بیر داش وورار— سان، ائوین قاباغیندا بیر توت آغاجی وار. توت آغاجینا ایکی داش وورارسان، سونرا دا داملارینین اوستونه چیخب باجادان ایچری ایکی داش سالیب گلرسن. زندانین قاپی چیس قیزیلاری کورن کیمی راضی لیق وئریب یولا دوشدی. گلیب همین ائوی تاپیر. ائو قاپی سینا بیر داش وورور.

قاری دئیرر:

— حمزه، قاپیا داش ووردیلار، کور کیمدی؟

حمزه دئیرر:

— قاری نه نه، کیمدیه محمدن خبر گتیریب.

چیخب گوردیلر بیر کیشیدیر. کیشی قاپیا بیر داش وورانان سونرا حیطه کی توت آغاجینا ایکی داش آتیر.

حمزه دئیرر:

— قاری نه نه، قیزلا محمدی توتوبلار. — سونرا کیشی داما

چیخب باجادان ایچری ایکی داش آتیر. حمزه دئیرر:

— قاری نه نه، محمدله قیزی زندانا سالیبلار، می کمکه

چاغیریرلار.

کیشی قیزین دئیکلرینی ائله دیکن سونرا قاییدیرینه زندانا.

کچل حمزه بیر خیشما قیزیل گوتوروب چیخیر بازارا و کوزل بیر تاجر پالتاری آلیب گئینیر، سراغلاشیب بو شهرین تاجر باشی سینین یانینا گئیرر. تاجر باشی نی تاپیب دئیرر:

— قارداش، من یمن تورباغیندان کلمیشم، ئوزوم ده تاجرم،
اښیتیمیشم که، سنین چوخلی قولون، قاراواشین وار. منه بیر
نڄه گونلوکه بیر قیز قاراواشی لازمدیر. نه قتر که، بورادایام
پالتاریمی یوسون، خوره گیمی بیشیرسین، گئنده ینه قایتاریم
ئوزونه.

تاجر باشی راضی اولور. ئوز قوللوقچی لاریندان بیرینی
ساتیر کچل حمزه یه. حمزه قیزی ائوه گتیریب اونا بیر دست
شاهزاده یه لایق پالتار آلیب گئیندیریر. ئوزونه ده ئویره دیر
که، من نه دیسم اونو تصدیق ائلسن. حمزه قیزی دا یانینا،
سالیب دوز کلیر زندانچی نین یانینا. زندانچیا چوخلی قیزیل
وئریب دئییر:

— ایندی سن قاپینی آج، بیزی سال زندانا، اوراداکی لاری
بوراخ گئتسینلر.

کیشی قیزیللاری گورن کیمی طمعی کوچ ائله ییر.
محمده شاه قیزی نی بوراخیر، حمزه ایله قوللوقچی نی زندانا
سالیر.

حمزه ایله قوللوقچی زنداندا قالماقدا اولسون، گورک
پادشاهین قیزی نئیه ییر. قیز ائوه چاتان کیمی گوتوروب
آناسینا کاغذ یازیر که، آتا من بیلیرم که، وقتی ایله سنی دوز
کیمی ائسته ییرم دئدیگیمه گوره مندن زه لن گئدیر، بس
بوندان ئوتری ده شهره شایعه یایارلارمی که، صاباح قیزی می
دار آغاجیندان آسیدیراچاغام، آدام دا ناحق یره ئوز قیزی نی
لکه له یرمی؟ پادشاه کاغذی آلیب اوخویان کیمی فکره گئدیر
که، گوره سن بو نه احوالاتدیر؟ ائله بیل قیزی مین بو دئییلن
ایشلردن خبری یوخلور، اودور که، وزیری ده گوتوروب کلیر
زندان، ایچری گیریپ گورور که، بورادا تاجرله بیر قیز وار.
پادشاه دئییر:

— سیز کیم سینیز؟

کچل حمزه دئییر:

— پادشاه ساغ اولسون، بورا نه ئولکه دیر، بو نڄه
قانونلور که، من ئوز قوللوقچیم ایله اوتوردوغوم یرده بیزی
توتوب زندانا سالیبلار، ئوزی ده شر آتیرلار که، یانیمدا کی دا

گویا پادشاهین قیزیدير. بو آند، بو قسم، بو قوللوق چینی دون
بو شهرین تاجر باشی سیندان آلمیشام، اینانمیرسان چاغیرتدیریب
حبر آلا بیلرسن.

پادشاه او ساعت تاجر باشی نی چاغیرتدیریب احوالاتی
سوروشور.

تاجر باشی تصدیق ائله ییر که، دوغرو دان دا، دون قوللوق—
چینی همین تاجر او ساتمیشدیر. بو احوالاتدان سونرا پادشاه
باشا دوشور که، قیزینا شر آتیرلارمیش، اودور که، حمزه
ایله قوللوق چینی زنداندان آزاد ائتدیریب، ئوز قارداشی
اوغلی نی تورپاغیندان قوور. بو احوالاتدان سونرا کچل حمزه
پالتارینی دگشیپ آیزی بیر شکله دوشور، گدیب پادشاهین
الچی داشی نین اوستونده اوتورور. گلیب حمزه نی آپاریرلار
پادشاهین یانینا. کچل حمزه ادب — ارکانلا شاها باش اگیب
سلام وئردیکن سونرا دئییر،

— ای قبله عالم، سنین یانینا گلمککن مقصدیم، کیچیک
قیزی ایسته مکدیر. منیم محمد آدلی بیر دوستوم وار، فلان
پادشاهین اوغلی دور. سنین قیزینا هاشق اولوب، اجازه وئرسن
اونلاری ائولندیره ییک.

پادشاه بو سوزی ائشپن کیمی یادینا دوشور که، من
دئمیشدیم که، قیزی هر کیم ایسته سه اونا وئره جگم، بیرده
که، ایندی ده آدینا جوربجور سوزلر دودلدیلر، ائله وئرم
باشیمدان رد اولسون.

کچل پادشاهین اوره گینی بیلیردی دئییه، دئییر،
— شاه ساغ اولسون، اجازه وئرسن فیزین تویونی
آپاریب ئوز پریمیزده ایله ییریک.

بوسور پادشاهین اوره گیندن ایندی دئییه او ساعت راضی لبق
وئریر. کچل حمزه شاهین یانیندان چیخیپ سلوینه — سئوینه
کلیر، احوالاتی محمده سویله ییر، حاضرلیق گوروب سس سیز —
کوی سیز قیزی کوتوروب آپاریرلار ئوز ولایتلرینه. محمدین
آتاسی اوغلونون گلدیکینی ائشیدیب اونون قاباغینا چیخیر،
شاه لبق ائله ییر، یددی گون، یددی گنجه توی ائله ییر. قیزی
اوغلونا آلیر

آی دولانیر، گون کئچیر بیر ایملن سونرا قیز آتاسینا کاغذ
یازیر که، ای مهربان آتا، بورادا منیم پادشاه قیزی اولدوغوما
هیچکیم اینانمیر، دئییرلر که، سنن آتان اولسا بیرجه دفعه
یانینا گلردی، ایندی من سنی ائویمه قوناق چاغیریرام، وزیرینی
ده گوتور بیره گل.

مکتوبی آپاریب پادشاهایا وئریرلر
پادشاهین اوره کی یوموشالیر، وزیر دی گوتوروب قیزی نین
ائوینه قوناق گلیر. ایچری گبرنده آغری آچیلار، گورور
که، بورادا اولان قیزیل - گوموش هیچ اونون خرینه سینده ده
یوخلور. قیز آتاسینی ادب - ارکانلا قبول ائله ییر، یر
گرستیر. بیر خیلی صحبتلن سونرا یئمک گلیر. سفره نین
اوستونه دنیانین بوتون ناز - نعمتی قویولور، اما خوره کلرین
هیچ بیرینه دوز توکئورمور.

یئمک، ایچمک قورتارانلار سونرا قیز آتاسیندان سوروشور
که، ای مهربان آتا، دی گوروم بیشبردیگیم خوره کلر خوشونا
گلدیمی، لذتلی ایدی یا یوخ؟
پادشاه دئییر،

- قیزیم، پیس خوره کلر دگیلمی، اما بیرجه عیبی وار ایدی
که، دوزی یوخ ایدی.
قیز دئییر،

- حورکین دوزی اولمایاندا نه اولار که؟
پادشاه دئییر،

- قیزیم، دوزسور خوره کین نه لذتی، دنیا دا دوردان
باخشی نه اولار؟

قیز تئر فرمتی فوته وئرمه ییب دئییر،
- آتا، ایندی که بئله صبر، بس نیه دئیهنده که، سنی دوز
کیمی ایسته ییرم منه غضبین کئچلدی؟

پادشاه گوردی که، قیزی اونو یامان یرده توتدی، باشینی
آشاغی سالیب بیر قدر فکره گئتدی، سونرا دئی،
- قیزیم، سن دوغری دئییرمیشسن، من او زمان سهو
ائله میشم.

پادشاه قیزنین عقلینه حیران قالیب، اونون آلتیندان ئوپور.

سخاوتلی قیزین نایله

قدیم زمانلاردا بیر مملکتده، شانی-شهرتی دنیانی توتان دولتلی بیر پادشاه وار ایدی. اونون خزینه-سینده کی قیزیلین، گوموشون، لعل و جواهراتین حسابی یوخ ایدی. بو پادشاهین بیر سرایی وار ایدی که، باشی بولودلارا دگیردی. سراین قیرخ قاپی-سی وار ایدی. هر قاپیدا بیر خدمتچی اوتوراردی. پادشاه یول ایله گلیب کئچن فقیر - فقرايه بو قاپی-لاردان گونده قیرخ کیسه گوموش پول پایلاردی. بیر گون پادشاه غرورلانیب وزیرینه دئی: - وزیر، دنیاذا منن ده سخاوتلی، دولتلی پادشاه وارمی؟ وزیر دئی:

- قبله عالم ساغ اولسون، سنن تورپاغیندان او طرفده بیر پادشاه وار، ئوزو ده قیزدیر. او سنن ده سخاوتلی و دولتلی دیر. سنن سراینین قیرخ قاپی-سی وار، اونون سراینین سکسن قاپی-سی، سن گونده قیرخ کیسه گوموش پول پایلا بیر-سان، او سکسن کیسه قیزیل پول پایلا بیر.

پادشاه بو سوزلری ائشینن کیمی دئی: - وزیر، نه تهر اولور اولسون گرک گندیب او پادشاهی کورهم. حاضرلاش گندهک.

بلی، پادشاهلا وزیر پالتارلارینی دگیشیب درویش لباسیندا همین پادشاهین مملکتینه گئتدیلر، شهره چاتیب گوردیلر که، بیر کریجی قیزیلدان، بیر کریجی گوموشنن اونون ائله بیر

عمارتن، وار گه، مثل برابری یوخور، ئوزو ده عمارتن سکسن قاپیسی وار، هر قاپی دا بیر نفر الینده بیر کیسه قیزیل پول ایله گلیب کئچن فقیر-فقرايه پول پایلايیر. پادشاهلا وزیر بیر هفته بورادا قالدیلار. هر گون یولدان کئچنده اونلارا دا قیزیل وئریب یولا سالیردیلار. بیر گون ینه اونلارا قیزیل وئرمک ایستهینده، پادشاه دئی: — منه قیزیل لازم دگیل، من سیزین پادشاهی نیزی گورمک ایستهییرم.

خلمتچی لر گئدیپ پادشاهلارینا خبر وئردیلر که، بس ایکی نفر درویش گلیب پول وئریریک آلمیرلار، سیزی ایستهییرلر. پادشاه امر ائله دی، خلمتچی لر گلیب بونلاری آپاردیلار پادشاهین یانینا. سلام-کلامدان، بیر قدر صحبتن سونرا شاهزاده خانم سؤال ائتدی که، بس منه گوره نه قوللوقونوز وار؟ پادشاه دئی:

— ای شاهزاده خانم، بیز سنین سرینی ئویرنمکه گلمیشیک که، گورک بو قدر دولتی هارادان آلیرسان؟ شاهزاده خانم دئی:

— فلان شهرده بازارین کناریندا بیر قوجا کیشی اوتوروب. او قیزیلی هونگ دستهده دوکوب هوايا سووورور. اگر گئدیپ او قوجانین سرینی ئویره نیب، منه دئیسن، من ده سریمی سنه آچارام. قوجانین سرینی ئویرنه بیللمه سن من سنه هیچنه دئیسه سی دگیلم.

پادشاهلا وزیر بورادان قالخیب دوشدیلر یولا. آز گئتدیلر، اوز گئتدیلر، دره — تپه دوز گئتدیلر. دره لردن یئل کیمی، تپه لردن سئل کیمی. آياق اوزنکیده، دیز قابیرقادا اوردا آینان، ایلنن، بوردا شیرین دیلنن گلیب چیخیلار همین شهره. گوردیلر که، بازارین کناریندا بیر قوجا کیشی اوتوروب قیزیللاری هونگ دسته ده دوکوب هوايا سووورور.

پادشاهلا وزیر آتدان دوشوب کیشیه سلام وئردیلر. بیر قدر صحبت ائله دیکن سونرا پادشاه دئی: — ای قوجا، حال-قضیه بیله دیر، بیز گلمیشیک سنین

سرىنى ئويرنمگە. نە ئىبىرسن ائىلەيك. اما سرىنى بىزە آج.
قوجا دئى؛

— بورادان او طرفدە بىر شەر وار. اورا يدى گونه
گئتمك اولار. اورادا بىر پىنەچى وار. گئت اونوز. سرىنى
ئويرن گل. سونرا من دە ئوز سرىمى سنە دئىهرم.
پادشاهلا وزير بورادان دا دوروب دوشدىلر يولا. آز
گئدىب چوخ دايندىلار. چوخ گئدىب آز دايندىلار. گونه بىر
موزل. گلب چاتدىلار همين شەرە. گوردىلر يولون قىراغىندا
بىر پىنەچى اوتوروب. آياق قابى يامايىر. پىنەچى هر دفعە
آياق قابىيا اينە ووراندا بىزى بىر دىزىنە باتىرىر. بىر دىلىنە.
بىر دە باخىب گورور كە. آخشام اولدى. كور—پشيمان دوروب
اٲوينە گئلىر. پادشاهلا وزير پىنەچى يە باخىن لاشىب احوالاتى
اونا سويلەيىرلر كە. بىز سىن سرىنى ئويرنمگە گلمىشىك.
خواهش ائىلەيىريك بو سىردن بىزى آگاه ائىلەسن.
پىنەچى دئى؛

— منىم سرىمى ئويرنمك اىستەسن. گر ك گئدىب فلان
شەرەدە بىر كور اوغلان وار. او هر گون تەسەنە قاپاز ووروب
آخ—اوف ائىلەيىر. اونون سرىنى ئويرن. گل من دە ئوز سرىمى
سنە دئىم.

پادشاهلا وزير پىنەچى اىلە خدا حافظ لاشىب يولا دوشدىلر.
بىر نئچە گون گئندنن سونرا همين كور اوغلانا راست گلدىلر.
اوغلانا ياناشىب دئدىلر؛

— قارداش. سنە نە اولوب. بئىلە آخ—اوف چكىب تەنە
وورورسان؟

كور اوغلان دئى؛

— من بو وقته كىمى سرىمى هيچ كىمە دئمەيمش. اما
اينى گورورم كە. درد منى ئولدىرىر. اودور كە. سىزە
سرىمى آچماق اىستەيىرم.
پادشاه اوغلاندىن راضى لىق ائىلەيىب دئى؛

— اوغلان. سن سرىنى سويلەسن. بىزە بويوك ياخشى لىق
ائىلەيمش اولارسان.
اوغلان دئى؛

— من بیر یوخسول کندلی ایدیم. گونوم—گذرانیم چوخ
 آغیر کئچیردی. اونون—بونون قابی سیندا نوکرچی لیک ائله ییب
 بیر تهر دولانیردیم. بیر گون کندن شهره گئدیردیم. یولدا بیز
 درویشه راست اوللوم. درویشله بیر قدر صحبت ائله دیک.
 او، منیم کیم اوللوغومی، کاسبچی لیقلا دولاندیغیمی ئویره ندی.
 درویش دئدی:

— اوغلان، بیر بهریم وار، گل منیمله گئدک، سنه او قدر
 وار—دولت وئرهم که، عمرونون آخیرینا کیمی یدسن قورتارماز.
 من بئله آداسی گویده اختاریردیم، یرده الیمه
 دوشمیشدی، او ساعت راضی اوللوم.

درویش بازاردان اوج آت آلیب بیرینه ئوزو میندی،
 بیرینه منی میندیردی، بیرینی ده یدگینه آلیب یولا دوشدی.
 اوج گون، اوج گئجه یول گئدیپ بیر مشهیه چاتدیق. مشه نین
 ایچی ایله بیر خیللی گئندن سونرا بیر بویوک مفارده گیزدیک.
 مفارده نین ایچی ایله بیر آز گئندن سونرا قاباغیمیزا اوج یول
 چیخدی. یولون بیر آغ، بیر قارا، اوچونجوسی ساری رنگه
 چالیردی. درویش آتلاری چکیپ ساری یوللا گئتمکه باشلادی.
 من دئدیم:

— آقا درویش، بو آغ ایشیقلی یولی قویوب ساری
 یوللا نیه گئدیرسن؟
 درویش دئدی:

— آغ یولون آخری گئدیپ عمان دریاسینا چبخیر: قارا
 یول یر آلتی دنیا یا آپاریر. ساری یول دفینه لر ئولکه سینه
 گئدیر.

ساری یوللا بیر قدر گئندن سونرا قیزیل خزینه—
 سینه راست گلدیک. بورادا او قدر قیزیل—گوموش، لعل—
 جواهرات وار ایدی که، مین آتا یوکلہ سن ینه ده یاریسی
 یرده قالاردی. آتدان دوشلوك.

درویشله من اوج آتین اوچونو ده قیزیللا، لعل—جواهراتلا
 یوکلہ دیک. جیبلریمی، قولتوغومی قیزیللا دوللوردوم. آخشام
 دوشه دوشده مفارده دن چیخب باشلادیق قاییتماغا. گئجه نی
 سحره کیمی یول گئتدیک. سحر آچیلاندا مشه نین بیر یرینده
 درویش دئدی:

— بالا، ایکی آت یوکی قیزیل سنین اولسون، بیر آت یوکی منیم. قوجا آدامام بیر آت یوکی منه بسدیر.

من راضی اولدوم. درویش بیر آتین جلوووندان چکیب ئوز شهرلرینه یولا دوشدی. بیردن طمع منه گوج ائله‌دی. عدالتی الین وئریب بو فکره دوشدوم که، درویش قوجا کیشیدی، نئینه‌بیر بیر آت یوکی قیزیلی، قوی اونو قورخودوم الینن آلیم. بو فکرله درویشی سرله‌یبب دئدیم:

— قوجا، سن بوگون — صاباح ئولوب گئده‌جکسن، نئینه‌بیرسن بو قدر قیزیلی، وئر اونو دا منه.

درویش دئی:

— بالا، مگر ایکی آت یوکی سنه آزلیق ائدیر که، منیم ده پاییمی آلیرسان؟

من قیشقیریپ دئدیم:

— آرتیق—اسکیک دانیشما، وئرمه‌سن گوجلہ آرام.

درویش هیچ بیر سوز دئمهدن آتی قیزیلی ایله برابر وئردی منه، ئوزو ده پیاده بول گئتمکه باشلادی. درویشین البنده قیزیلا، داش-قاشلا برك وورولموش بیر قشنگ ال آغاجی وار ایدی. بو آغاجی او مفارده قیزیل خزینه‌سیندن گوتورموشلو. طمع منه او قدر گوج ائله‌دی که، درویشین البنده‌کی آغاجادا گوزوم دوشدی. تره‌دن اونو سرله‌یبب چاغیردیم. درویش یانینما گلن کیمی آغاجی چکیب الینن آلدیم. درویش دئی:

— اوغول، آدام بو قدر طمعکار، انصافسیز اولماز. بوتون بو وار-حولتین هامیسینی سنه من وئرمیشم. اما منه بو ال آغاجینی دا چوخ گوردون. سن جوان آدام اتلا گئدیرسن. من قوجا درویش هیچ اولماسا ال آغاجینا سویکنه—سویکنه گئلدیم. ایندی اونو دا الینن آلدین.

من حرصله‌نیپ دئدیم:

— قوجا، اونسوز دا بو گون صاباح ئولوب گئده‌جکسن، بو جور گوزل عصا گوره‌سن کیمی قالاچاق، حاضر ئوزوم آپارارام دا.

درویش ینه هیچ نه دئمهدی، یاواشجا بیر داشین اوستونده

اوتوروب فكره گئتى. بو وقت اوره گيمه بير يانقى دوشى،
سوسوزليقدان آز قاللى جگريم چاتلاسين. نه قدر سو آختارديم
تاپا بيلمهديم. گوردوم داها ئولورم. قوجايا دئديم؛
— قوجا، منه سو یری گوسترسن بير آت بوكی قیزیلی
سنه قایتاررام.

قوجا دئدی:

— داها منه هيچ نه لازم دگيل، گل سنه سو یری گوستريم.
قوجا منه ياخيندا بير بولاق گوستردی. اگليپ بولاقدان
نويونجا سو ايچديم. آياغا قالخاندا گوزلريمين ايکيسي ده
گورموردی. نه قدر آغلاديم، سبتقاديم، هيچ بير چاره تاپا
بيلمهديم. قالديم مشه نين ايچينده تڭ و تنها. درويشه
يالوارديم که، منى ائويمه آبار، نه ايسته سن وئره رم. درويش
اليمن توتوب منى ائويمه گئردی. اونا هر نه وئرديمسه
آلمادی، چيخيب گئتى.

اينلى او وقتلن تبه مه ووروب آخ-اوف ائليرم که، نه
من قيزيل، لعل و جواهراتا طمع ائله ييب حقى، عدالتى
تايدالاديم.

پادشاه، کور اوغلانين يانيندان چيخيب گللى پينه چى نين
يانينا. پينه چى ده باشلادی ئوز سرينى دانيشماغا.
پينه چى دئدی:

— من لاپ جوانليغيمدان پينه چى ليک ائله بيرم. کلفتيم ده
چوغلى. سحر دن آخشاما کيمي ايشله ييب چورك پولومو بير
تهر قازانا بيليرديم. ائله آخ-اوف ائله ييب هميشه دئبيرديم
که، گوره سن من نه وقت کاسب چى ليقدان قورتاراجاغام.
گونلرين بيرينده بير کيشى گليب منه باشماغينى
ياماتديردی. زحمت حقى اولراق چيخارديب بير قيزيل وئردی.
من دئديم؛

— قارداش، کاسب آدامام، هارادای او قدر پولوم که،
سنين قيزيليني خيردالايم.
کيشى دئدی:

— من سنلن پولون آرتيغيني ايسته ميرم. اونون هاميسيني

سنة وئیریم. من نه وقت سنة باشماق یاماتسام. هر دفعه بیر قیزیل ویره جگم.

همین آدام هر گون بیر باشماق گتیریب وئردی که، نه بیلیم بونون دابانینی میخلا. بورنون یاما، اوراسین دوزلت، بوراسین دوزلت. هر دفعه ده بیر قیزیل وئردی. کیشی منه او قتر قیزیل وئردی که، ئولنه قتر خرجه لهسم قورتارماز.

آخردا کیشین شیهه لندیم که، بلکه بو اوغرودی، یوخسا بو قتر قیزیلی هارادان آلیر. گئتدیم پادشاهها خبر وئردیم که، بس بو بویدا، بو نشاندا بیر کیشی گونده منه بیر قیزیل وئیر. پادشاه او ساعت بیر دسته یاساول گوتردی که، گئدیب همین کیشینی توتسونلار. من ده قایدیب گلیم دکانا، ائله بو وقت ایدی که، کیشی ینه منه بیر قیزیل وئردی. پادشاهین آداملارینا گوز ائله دیم که، بس همان آدام بودور، توتون. یاساولار توتماق ایسته ینده او بیر گویرچین اولوب قونلی آغاجین باشینا، اورادان دئی؛

— ای ناشکر پینه چی، من ایسته ییردیم که، سنی وارلانلیرام، بو عذاب اذیتن قورتاراسان، اما عوضینده سن منی شاهین آداملارینا توتورماق ایسته دین.

من ائله بیل که، یوخودان آییلدیم. توتوغوم ایشه پشیمان اوللوم. پادشاهین یاساولاری گندنن سونرا باخیب گوردوم بوتون قیزیلاریم دونوب دمبر اولوب، اودور که، باشماق یامایاندا اولجه بیزی دیزیمه باتیریب دئییرم: «کاش دیزلریم توپال اولایمی، نیه ئوز آياغیملا پادشاهین یانینا گئیدردیم». سونرا بیزی دیزیمه باتیریب، دئییرم: «دیلیم، سنی لال اولایدین، نیه بو سری دئییب ئوز الیمله ئوزومه قویو قازیردیم، باخ منیم سریم بودور».

پادشاه پینه چینن راضی لیق ائله ییب یولا دوشدی. بدی گون، بدی گئجه یول گئدیب گلیب چاتدی قیزیلی هونگ دسته ده دوکوب گویه سوووران کیشی نین یانینا. پینه چی نین سرینی اونا سویله ییب، اونون دا ئوز سرینی سویله مدسینی خواهش ائله دی.

کیشی دئی؛

— من مشه ایله گئیدردیم. گوردوم بیر قشنگ آغ ایلانلا

بیر بدمیبت قارا ایلان بیر-بیرینه سارماشیب آر قالیرلار
بیر-بیرینی ئولدیرسیتلر. من یردن بیر داش گوتوروب قارا
ایلانا آتدیم. ترسلیکن داش آغ ایلانا دگیب اونو یارالادی.
بو ایشه چوخ بشیمان اولوم. آرادان ایکی ساعت کئچمهش
بیر ده گوردوم ایکی زورپا ایلان هرهسی بیر قولوما سارماشیب
دیل آجیب دئدیله:

— یارالادیغین آغ ایلان بیزیم پادشاهیمیزین قیزی دیر.
پادشاه بیزی گونلریب که، سنی اونون یانینا آپاراق.

من دئدیم:

— ای ایلانلار، من اونون قیزینى قصدا وورمايشام. بو
تصادفا اولوب.

ایلانلار منه دئدیله:

— کیشی قورخما، پادشاه سنه مکافات وئرهجک، اونا
کوره چاغیریر.

من اینانمادیم، دئدیم:

— اونون قیزینى ووردوغوما کورهمی مکافات وئرهجک؟
ایلانلار دئدیله:

— بس بیل، آگاه اول که، پادشاهین قیزی ئوز دوشمنلری اولان
قارا ایلانلا عشق بازلیق ائتدیکنه کوره پادشاهین ئوز قیزینا
آجیغی توتوب، سن اونو داشلا ووروب اونلاری سئویشمکه
قویمادیغین اوچون سنه مکافات وئرمک ایسته بیر.

ایلانلار علاوه منه ئوگرتدیله که، پادشاه سنه دئیهنده
که، منن نه ایسته بیرسن، اوندا دئیه رسن که، اطلاقلاریندان
بیرینی وئر. ئوزی ده قیرخینجی اطاقی ایسترسن.

ایلانلار منی گاه یرین اوستو ایله، گاه آلتی ایله اگری—
ئوگری یوللارلا آیاردیلار. ئوز پادشاهین سرائینا بورادا او
قدر ایلان وار ایثی که، آدام باخاندا گوزو قارالیردی اوچان
قانادلای ایلانلار، اوخ ایلانی، گورزه، قیزیل ایلان، بوینوزلو
ایلان، داما نه دئیم، جوربجور. پادشاهین سرائیندا بیر جاه و
جلال وار ایدی، آدام باخاندا گوزو قاماشیردی. هر یرده لعل
و جواهرات، داش-قاش، زر و زیبا، قیزیل-گوموش ایدی. منی
شاهین حضورونا آپاردیلار. باش اگیب سلام وئردیم، دئدیم
پادشاه ساغ اولسون منه نه قوللوق؟

پادشاه دئی،

— کیشی، سنین داشلا ووردوغون آغ ایلان منیم قیزیمدیر.
چوخ یاخشی ائله ییب اونو ووروبسان. سن منیم ناموسومی
قوردوغون اوچون نه ایسته بیرلن دی وئیریم.

من دئیم،

— هیچ نه ایسته میرم.

پادشاه ال چکمه دی که، گرک دئیسه سن. آخردا دئدیم؛

— اوند اطاقلاریندان بیرینی وئر.

پادشاه منه، ایکی ایلان قوشوب قبرخ، آچار وئریب دئی؛

— گت اطاقلاری آچدیر، هانسینی بکن سن ایسته. — منی

آپاردیلار اطاقلارا باخماغا. بیرینجی اطاغین قابی سینی آچدیلار،

اطاق نه اطاق، هر نه دئسن وار ایلی. هر بره ایپک خالی

دوشن میشدی، قیزیل شمع دانلار، مرمر میز لر، بلور قاب-قاجاقلار،

آدام باخاندا عقلی باشیندان چیخیردی. ایکینجی اطاغین قابی—

سینی آچدیلار، بو اطاق او بیر سینه ده گوزل ایلی. بلی،

وشله اوظقلارین قابی سینی آچدیقجا بیر-بیریندن گوزل اولوغونو

گوردوم. اوتوز دوققوزونجی اطاغی آچاندا گوردوم بورادا

ایکی دگیرمان وار، دگیرمانلار گجه-گونئوز دایانمادان

قیزیل اویودورلر. دئیم دها بوندان دا قیمتلی اطاق اولار

بیلر می؟ اودور که، ایله بو اطاقی ایسته ییم. اطاقی منه

وئردیلر. اطاقی آلاندا سونرا بولدا منی پادشاهین یانتینا

آپاران ایلانلار یانینا کلب دئیلر؛

— آکیشی، سنه دئمه دیکمی قیرخینجی اطاقی ایسته، نه

بیزیم سوزوموزه باخمادین؟

من سوروشلوم که، قیرخینجی اطاقدا نه وار که؟

ایلانلار دئیلر؛

— اورادا قبرخ دگیرمان وار، هر هسی بیر قیمتلی شی

اویودور. بیر جوتی قیزیل، بیر جوتی لعل، بیر جوتی جواهرات،

بیر جوتی آلماس، بیر جوتی یاقوت و الی آخر.

من تلسد بکجه پشیمان اوللوم که، نه قیرخینجی اطاغی

ایسته مه دیم. اگر بیرجه اطاغین قابی سینی آچانا قدر صبر

ائله بیلستیدیم، پشیمان اولمازدیم.

پادشاه دئی:

— بس نیه قیزیلاری هونگده دوکوب آتیرسان. بونون

سببی نه دیر؟

کیشی دئی:

— واللاه، هله بو قیزیل دگیرمانلارینا صاحب اولما میشتان قاباق آز-ماز آتامدان وار-دولت قالمیشتی. آتام ئولندن سونرا شهرین لوتیلاری، منی آز-چوخ نانیشان دوست-آشنا هامیسی میلچک شیریه بیخیلان کیمی باشیما بیخیلیب هرهسی بیر بهانه ایلله وار-دولتمی یه ییب داغیتیلار. الیم آشاغی دوشدی. همین دوست-آشنالار، نه قدر ائله دیمسه هیچ بیر مننه ال توتما دی. هرهسی بیر طرفه چکیلیب گیزلندی. ایندی من ده اونلارین آجیفینا قیزیلی بئله گویه سووورورام، همین آداملار گلیب منیمله یندن دوست اولماق ایسته ییرلر، ایندی اونلاری یاخین قویمیرام. اونلار منیم بو قدر وار-دولته صاحب اولوغومی گوروب آز قالیرلار پارتلا سینلار. ائله گندن باخیب یانا-یانا قالیرلار. باخ بودور منیم سریم.

پادشاهلا وزیر قیزیلی هوا یا سوووران کیشی نین ده سرینی اویره نیب قایتیدیلار اولکی قیز پادشاهین یاتینا. بوتون ئویره ندیگلمی سرلرین هامیسی نی قیزا دانیشیدیلار.

قیز دئیر:

— سن که، بو قهر عذاب — اذیته دوزوب، صبرله گئدیپ همین آداملارین سرینی ئوگرن دین، ایندی من ده ئوز سریمی سنه آجاغام.

من بیر کاسب کیشی نین قیزی ای دیم، چوخ عذاب-اذیتله دولانیردیق. ائله گون اولوردی آج قالیردیق. «ئوز-ئوز مومه دئیردیم، نه اوچون وارلی لار کاسب لارا رحم ائله میرلر، نیه اونلار سیمیچ اولورلار. کاش من دولتی اولای دیم، بوتون واریمی یوخسول لارا پایلایاردیم. ائله بو فکرله مشدن اودون بیغیب کتیریردیم. بیرده گوردوم قاباغیما بیر قوجا نورانی چیخدی. من ده فکرلی-فکرلی باشیمی بره دیکیب گئیردیم.

کیشی منی دایاندیریب دئی:

— قیزیم، نه فکر ائله ییرسن؟ باشینی قالدیریب یوخاری دا باخماق ایسته میرسن.

من دئدیم؛
— ای قوجا بابا، منیم فکریمه سن چاره ائده بیلمزسن.
قوجا دئدی؛

— بالا، سن دی، بلکه چاره ائله دیم. — من اونو باشا
سالدیم که، بس چوخلی وار—حولت خیالینا دوشمیشم که،
هامیسینی کاسبلارا پایلايیم. قوجا منیم بو سوزومدن سونرا
دئدی؛

— قیریم، فلان داغدا لاپ قایانین باشیندا بیر اوت بیتیر،
همین اوتی گتیریب داغین دییینده چیغان بیر قیرمیزی سولو
بولاق وار، او بولاغین سویو ایلله قاریشدیرارسان، سونرا
همین سویو هانسی مسه سورتسن دونوب قیزیل اولاجاق.

من قوجانین دئدیگهرینی ائله دیم، گوردوم دوغرودان دا
همین اوتلا بولاق سوبونو مسه ووراندا دونوب اولور قیزیل.
ایندی قوجانین دئدیگی سویو مس داغلارینا توکلوروب داغلاری
ایله بیرم باشدان—باشا قیزیل، ئوز عهدیمی ده یرینه یتیریب
هامیسینی فقیر—فقرايه پایلايیرام. اودور که، منیم دولتیمین
سای—حسابی یوخلور.

پادشاه قیزا تکلیف ایله بیر که، گل ائوله نک، خزینه لر—
یمیزی ده قاتاق بیر—بیرینه هامیسینی پایلایاق کاسبلارا. قیز
پادشاهین تکلیفینه راضی اولدی، قیرخ گون، قیرخ گنجه توی
ایله دیلر، ائوله نیب خوش گون، گوزل دوران کئچیردیلر.
بوتون وار دولترینی یوخسوللارا، السیز—آیاق سیزلارا،
یتیملره، قوجالارا پایلادیلار.

آنالیق و سیم قیز

بیری وار ایلدی، بیر یوخ ایلدی، سلیم آدیندا بیر اودونچی وار ایلدی. سلیم کیشی اگونلوز لر گئدیپ مشه دن اودوندان، چیریدان قیریب بازاردا ساتاردی. اودونچی لیقلا قره قوروش قازانیب آواد اوغابینی دولاندیراردی. گونلرین بیرینده کیشی نین آروادی خسته له نیب تولور. آروادان گل نیسا آدیندا بیر قیز قالیر. سلیم کیشی گورور که، آرواد اولماسا بالاجا قیزینا باخان اولمایاجاق. اودور که، گئدیپ بیر آرواد آلیر.

آرادان بیر خیلی کچیر، آی دولانیر، ایل گئدیر، تزه آروادان دا سلیم کیشی نین بیر قیزی اولور. آرواد گل نیسایا آنالیق گوزی ایله باخیر، اونا پاخیل لیق چکیر. آج سوسوز قویور. سلیم کیشی آروادینا آجیقلا ناندان، آرواد ایکی آیاغین بیر باشماغا دیره ییب دئیر:

— بو ساعت بو قیزی آبار مشه ده آزدیر گل. — آرواد نه قدر دعوا دالاش ائدیرسه سلیم کیشی قیزینی آزدیرمیر. بیر گون سلیم کیشی ینه مشه ده اودون قیرماغا گئدیمیش. آرواد گل نیسانین الندن توتوب بیر داغین دالینان آپاریر مشه نین ایچینه. گل نیسانی آلدادیب دئیر:

— قیزیم، سن بو یولنان دوز گئدرسن مشه نین دیبینه، من ده او بیری یولنان گلیب سنین قاباغینا چیخاجام. بو ساعت آتان دره نین دیبینده اودون قیریر. — قیز قورخودان گئتمک ایسته میردی. آرواد اونا هده قورخو گلیب دئی:

— کول باشینا، آتان اوردا اودون قیریر، من ده او بیری بولدان سنین قاباغینا چیخاجام. داما نه دن قورخورسان.

یازیق اوشاق علاج سیز قالب باشلاییر دره آشاغی مشه نین
 لاپ سیخ بیرنه گئتمکه. او قنر گئیر که، آخشام اولور.
 قارانلیق دوشور. گل نیسا یولو ایتیریپ قالیر مشه نین ایچینده.
 گنجه نین قارانلیغیندا بیر طرفن چاققالار اولاشیر. جانلارلار
 دیشلمیرنی شاققیلدادیر. آیی لار دونقولدان—دونقولدان اویان—
 بویانا قاجیردی لار. بیر طرفن ده ائله برك كوك اسیردی که.
 آز قالیردی آغاچ لاری کوکونلن چیخارتسین. بیر شاققاشاق ایدی
 که. گل گوره سن. گل نیسا قورخودان گوزلرینن یاشینی سئل
 کیمی آخیدیب آغلاییردی. بیللمیردی هارا گئتسین. نه ائله سین.
 بیرده گوردی مشه نین ایچینده اوزاقدان ایشیق گلیر. سئوینه—
 سئوینه ایشیقا طرف گئتدی که. بلکه اورالاردا ائو اولار. گئت
 ها گئت — ها گئت گلیب چیخی بیز مغاره نین. آغزینا.
 گوردی ایشیق مغاره نین ایچینن گلیر. اولجه ایچری گیرمکه
 اوره گی گلمه دی. سونرا جانینی دیشینه توتوب گیردی
 مغاره یه. بیر خیلی قورخا—قورخا یول گئتدی. گوردی بیر قاپی
 وار. قاپی نی آجیب ایچری گیرمک ایسته ینده باخی که ائوین
 اورتاسیندا بیر دئو قاری سی اوتوروب که. آدام باخاندا آز قالیر
 باغری چاتلا سین. دئو قاری سینن آلت دوداغی یر سوپورور.
 اوست دوداغی گوی سوپورور. دیشلری قبل دیشی کیمی بیر
 آرشین ائشیکه چیخیب. ائله بیل بو ساعت آدامی پارچالایاجاق.
 سیر—صفتینن ده لاپ زهرمار توکولور. گل نیسا ایسته دی
 قاجسین. گوردی قیچلاری گلیمور. باشلادی دیلی توتار—توتماز
 قاری یا یالوارماغا که. آی قاری نه نه. یولو ایتیرمیشم. منه
 کمک ائله.

دئو قاری سی دونقولدان—دونقولدانا دئی:

— قیزیم. بختین چکلی. سن منه قاری نه نه دئدین. اگر نه نه
 دئمه سیدین سنی شیشه چکیب ییه جکدیم. ایندی قورخما. گل
 بیر آز اوتور. سونرا کمک ائله رم.

دئو قاری سینن ائوده اوج بالاجا نوه سی وار ایدی.
 بونلارین دا آناسی ئولموشدی. دئو قاری سی گوندوزلر بیر یره
 گئدنده اوشاقلاری گل نیسایا تاپشیریردی که. بونلارا یاخشی
 باخ. گل نیسا بویوبوب اون یاشینا چاتمیشدی. ئوزوده
 یتیم لیکن نه اولوغونو باشا دوشوردی. اودور که، دئوین

اوشاقلارینا ائله باحیردی که، هیچ اصل آنالاری اوجور باخا بیلمزدی. گل نیسا ئوزو یمه ییب اونلارا یئدیرردی. دئو قاریسی ائوه گلن کیمی اوشاقلار گل نیسادان راضی لیق ایله ییردیلر. دئو قاریسی بیر گون گل نیسانی یانیندا اوتوردوب دئدی:

— قیزیم، گورورم سن منیم نوه لریمه جان یاندیریرسان، عوضینده مندن نه ایسته ییرسن دی وئیریم.

گل نیسا دئدی:

— قاری نه نه، منی ائویمیزه یولا سالسان بویوک یاخشی—

لیق ائله میش اولارسان.

قاری او ساعت بیر بالاجا صندوق کتیریب آچدی. صندوقن ایچی لعل و جواهراتلا. قیزیل و گوموش له دولو ایدنی. صندوقی دا قیزا وئریب یولو کوستردی. قیزی ئوتوروب گری قایتتدی. قیز آز گئتدی، چوخ گئتدی دره تپه دوز گئتدی، آخردا گلیب چاتدی ائولرینه. آتا و آنالیفی ایله گوروشوب، ئوپوشدی قیزین آنالیفی اوزده بیر سوز دئمه دیسه، اما اوره گینده باخیل لیقدان آز قالیردی پارتلا سین. گل نیسا گوردی آناسی ینه اولکی کیمی کاسبچی لیقلا دولانیر. صندوقی آچیب دئدی:

— آتا، داما بو گوندن کاسبچی لیغین داشین آتارسان صندوق داکی بو قیزیل—گوموش، لعل—جواهراتی خرج له ییب یئیه رسن.

آرواد قیزیل لاری گورن کیمی یالاندان باشلادی گل نیسانی قوجاقلاییب ئوپمگه. آتا و آنالیفی اونون بو شئیلری هارادان آلدیغینی خبر آلدیلار. قیز بوتون گوردیکلرینین هامیسینی بیر—بیر دانیشتدی. گل نیسانین آنالیفی فکرلشدی که، یاخشی اولدی، بیر—ایکی گوندن سونرا ئوز قیزیمی گوندره رم دئو قاریسی اونا دا بیر صندوق لعل جواهرات وئردی.

بیر نئچه گون کئچندن سونرا آرواد ینه گل نیسانی آج—سوسوز قویوب باشلادی اینجیتمگه. آرواد ینه دعوا—دالاش ائله ییب ارینه دئدی:

— کیشی، اگر گل نیسانی آپاریب آزدیرماسان سنده اوتورما یا جاقام.

سلیم کیشی دئدی:

— آی آرواد، آنالیق اولاندا نه اولار، بیر انصافین اولسون.
آچیندان ئولوردیک، گلنيسا بیر صندوق لعل — جواهرات
گتیردی، بیزده کاسب لیغین داشین آتدیق.

آرواد ارینین سوزینی هیچ وجینه ده آلماییب دئدی:

— اونون گتیردیگی صندوق باشینا دگسین، ئوز قیزی
گوندره رم، اوندان دا چوخ گتیرر. ایندی که، بئله اولدی
گلنيسانی ئوزوم رد ائلمه جگم.

آرادان بیر—ایکی گون کئچدی، آرواد اریندن خلوت ئوز
قیزی آباریب مشه به بوراخی. ئوزونه ده تاپشیردی که،
گندرسن گلنيسا گئن قارینین ائوینه، اوندان بیر صندوق
لعل—جواهرات آلیب گلرسن، سونرا گلنيسانی تندیره سالیب
ئولديره ریک. قیز بیر خیلی گئدیپ چیخدی همین دئو قاری سینین
ائوینه. دئو قازی سی قیزی کوروب ایچری چاغیردی. قیز قاری یا
دوه نعلبنده باخان کیمی باخیردی. قاری گوردی که قیز اونو
بگنمیر، اوره گینده دئدی: — یاخشی؛ گور سنین باشینا نه
ایش گتیرجگم.

قاری ایندی ده نوله رینی بو قیزا تاپشیریب گئدیردی.
قیز* دا آناسی کیمی طالم ایدی، قارینین نوله رینی آج قویوب
اونلارین خورده گینی ئوزو یئیردی. قاری ائوه گلن کیمی
نوله ری شکایت ائدیردی لر که، قیز بیزی آج—سوسوز قویور.
قاری دئدی:

— عیبی یوخدی، اوشاقلاریم، عوضینی چیخارام.
گنجه یاتدی لار، سحر آچیلدی، قیز قاری یا یاخینلاشیب دئدی:
— آی قاری، من ائویمیزه گئمتک ایسته ییرم. گتیر منه ده
بیر صندوق لعل—جواهرات وئر آپاریم.

قاری او ساعت دوروب باغلی بیر صندوق گتیردی، تیزا
وئریب یولا سالدی. قیز سئوینه—سئوینه گلدی ائولرینه.
آناسی قیزی قیز گوزوب چوخ شاد اولدی. یاواشجا صندوقی
دا گوتوروب آنا—بالا گئدی لر دهلیزه، صندوقی آجیب گوردی لر
ایچی دئدی لر ایلان—چایانلا. او ساعت ایلانلار قیزلا آروادین
بوینونا دولانیب هر ایکسینی بوغوب ئولديردی لر. خیریلتی یا
کیشی او بیرى ائودن دهلیزه گلدی، گوردی آروادی ایله قیزی

ایلانلار ئولدیبریب. کیشی ایسته دی قاچا، ایلان دیل آچیب دئی: — ای کیشی، سن بو آروادلا اوشاغین ئولومونه حیف— سیلنمه. اونلار یازیت گلنسانین باشینا گتیردیکلری ظلمه گوره بئله جزا آلدیلار. اگر او گلنسیایا دا ئوز قیزی کیمی باخسایدی، آخری بئله اولما دی. ایندی گئت گلنسیایا یاخشى باخ، او عقللی، قوچاق قیزدیر.

ایلان سوزینى قورتاران کیمی چیخیب گئتى.
کیشی ایله قیزی او گوندن کئفلى كوك، داماغلاری سار
عمر گئچیریب کون گورمگه باشلادیلار.

عملي قيرين ناي غلے

بيري وار ايدى، بيري بوخ ايدى، بير پادشاه لا بير وزير
وار ايدى، بير گون بونلار اوودان قايداندا يولدا بير قاريا
راست گلليلر.

پادشاه آتين باشيني سانخلايب دئدى:

— آي، قارى، بورالاردا نه گزيرسن، ايشين—پشهن نه دير؟
قارى دئدى:

— منيم پشهنم ائو تيككم، ائو ييخماق دير.
پادشاه دئدى:

— سن نه سن كه، ائو تيكيب، ائو ييخاسان؟
قارى دئدى:

— اي پادشاه، سن هله بيلميرسن كه، آرواد ييخمايان مين
ايل تيكيلي قالار.

پادشاه قارىنين بو سوزونن ناراضى قالدى.
وزير دئدى:

— قبله عالم ساغ اولسون، قارى دوز دئير.

پادشاه راضى اولمادى كه، اولمادى، ائوه گلن كيمي هر
ايكيسى مباحنه ائله ديلر.

پادشاهين اوج قيزى وار ايدى، او، ائوينه گلن كيمي
قيزلاريني يانينا چاغيريب دئدى:

— قيزلاريم، دئين گوروم ائوى آرواد تيكير، يا كيشى؟
بويوك قيز دئدى:

— ائوى البته كيشى تيكير،
پادشاه دئدى:

— ساغ اول، قيزيم، دوز دئيرسن.

سونرا پادشاه اوزونو اورتانجيل قيزينا توتوب دئدى:

- قېزىم، سەن نە دۇيىرسەن؟
 اورتانجىل قېز دىلى:
 - ەي مەريان آتا، آرواد نەدىر كە، اونون تېكىدە
 ائو نە اولسون؟! البته ائوى كېشى تېگىر.
 پادشاه بو دفعە دە كېچىك قېزىندان سوروشلى:
 - قېزىم، بىس سەن نە دۇيىرسەن؟
 كېچىك قېز دىلى:
 - آتا، ائوى آرواد تېگىر.
 بو سوز پادشاهى غضبلندىردى. او، قېزىنا دىلى:
 - ايندى كە، بىللە اولى، سەنى ائوسىز-اىشېكسىز آداما
 وئەرم، سونرا گورك نىجە ائو تېكەجكەن.
 پادشاهىن قېزلارى بورادا قالسىن، سىزە خىر وئرك فاطى
 قارىدان.
 شەرىن كىنارىندا قازما داخمادا فاطى قارى آدىندا بىر قوجا.
 آرواد اولوردى. بونون احمد آدلى تىنبل بىر نوەسى وار ايدى.
 احمد او قدر عاجز ايدى كە، يىرىنن تىپىمگە دە تىنللىك
 چكىردى.
 پادشاه ەمىن قارىنى يانىنا چاغىرتدىرىپ دىلى:
 - قارى، مەن كېچىك قېزىمى سەنن نوەنە وئىرىم. گورورم
 كاسىب آدامسان، اودور كە، گەندە طوىسىز-ئاغاراسىز اونو
 دا ئوزونلە آبار.
 قارى دىلى:
 - ەي پادشاه، سەنن قېزىن ھارا، مەننم نوەم ھارا؟ نوەمىن
 اگىندە بىر پالتارى وار كە، جىندىرىندان جىن ھوركور. پىشكە
 چورگى يوخلور. او، شاھ قېزىنى نىجە ساخلایا بىلەر، گل سەن
 بو فكىرىننەن ال چك!
 پادشاه دىلى:
 - قارى، سەنن ايشىن يوخلور. آبار، قېزى وئىرىم نوەنە.
 قارىننەن علاجى كىسىلى. قېزى يانىنا سالىب گتىردى
 ائولرىنە. احوالاتى نوەسىنە سويلەدى. احمد بو ايشە لاپ
 مەغل قالمىشى. بىلمىردى نە دىسىن.
 قېز ائوۋە گەلنن سونرا گوردى كە، احمد او قدر تىنبلدىر

که، هیچ بریندن ترینمک ایسته میر. خورگونی ده یاتلیفی
 یرده یئیر. قیز چوخ عقللی ایدی. ائوه گلن گونن باشلادی
 احمدی دیله توتماغا. بیرینجی دفعه سفره نی ائوین یوخاری
 باشندا سالی. احمدی چاغیردی که، گل چوره گینی یه. احمد
 نه قذر یالواردی که، منیم پاییمی کتیر بریمده یه ییم. قیز
 راضی اولمادی. احمد گوردی که، آجیندان ئوله جک. علاجی
 کسبیلی. سورونه-سورونه سفره نین قیزاغینا گللی. چورک
 بهیب قورتاران کیمی ینه گئدیپ برینه گوردی. بئله-بئله
 قیز هر گون سفره نی باشقا بیر یرده سالیب. احمدی اورایا
 چاغیردی. بیر نجه گونن سونرا احمد داما ئوزو دوروب
 سفره نین قیزاغینا گلیردی. قیز گوردی که، احمد بیر آز
 قوجاقلایب. اونا گوره بو دفعه سفره نی حیطه کوی اوتلارین
 اوستونه سالی. احمد چوره گینی بهیب قورتاران کیمی ینه
 گئدیپ گوردی برینه. باشلادی یاتماغا.

آرادان بیر نجه گون کئچنن سونرا پادشاه قیزی احمدی
 اینلی ده کوچدیه چیخارتماق فکرینه دوشلی. قیز ئویره نمیشدی
 که، احمد قوز. قنلقی خوش لاییر. اودور که، بازاردان بیر —
 ایکی گبرونه کک قوز. فندق آلی. اونو ائودن کوچه قاپی سینین
 آغزینا کیمی توکوب دئی:

— احمد، داما بسدیر ائوده خورماخور باتدیغین. دور. هیچ
 اولماسا بو فندیقلاری. قوزلاری بیغ. کتیر بییه ک.
 احمد سورونه-سورونه بیر تهر قوزلاری، فندیقلاری بیغا-
 بیغا کوچه قاپی سیندن چیخلی بیر آز او طرفه-بو طرفه باخیب.
 ینه قاپیتلی ائود. گوردی برینه. قیز گوردی احمد کوچه یه
 چیشماغی ئویردنلی. باشلادی که، نه اولور اولسون گرک
 گئدیپ ایشلایدسن.
 احمد دئی:

— میم صنعتیم یوخدور. نه ایش گوره بیلرم؟
 — سن چیخ کوچدیه سسلد که، آی ایش گوردورن. آی
 ایش گوردورن! کیم یاخیلاشیب بیر سوز دئسه اوجوزونا-
 باها سینا باخما. گئت. او سنه ایش گوردورده جک.
 قیز احمدی بیر تهر کوچدیه چیخارتلی. احمد یولون
 اورتاسیندا دایانیب، هی دئییردی:

— آی ایش گوردوره! آی ایش گوردورن!
 بیردن بیر کیشی گلیب دئی:

اوغول، منیم بیر باغیم وار، گل اونو بئله، سنه بیر قران
 پول وئرم.

احمد ایسته دی راضی اولماسین. قیزین سوزی یادینا
 دوشدی. دینمز-سویله مز کیشی نین یانینا دوغروب گئتی
 آخشاما کیمی یر بئله دی. آخشام بیر قران آلیب، گللی
 یولدا گوردی که، بیر پیشیک ساتیرلار، بیر قران وئریب،
 پیشیکی آلدی. احمد ائوه گلن کیمی پادشاه قیزی دئی:

— احمد نه ایش گوردون، نه قازاندین؟
 احمد دئی:

بیر قران قازانمیشدیم، اونو دا وئریب بو پیشیکی آلدیم.
 قیز دئی:

— احمد، صاباحدان سن گرك بیر اوزاق یره سفره چیخاسان.
 گندیب هر یری گوره سن.
 احمد دئی:

— من سفره نجه چیخا بیلرم، بولوم یوخ، آتیم یوخ،
 یولی تانیمیرام.
 قیز دئی:

— صاباح گئدرسن بازارا، یولون کناریندا دایانیب
 گوزلرسن، گوره جکسن که، دوه کاروانلاری گئدر. کاروان
 باشیبا دئیه رسن که، منی ده ئوزونوزله آپارین. سیره کمک
 ایدیم، او، راضی اولسا، اونلارا قوشولوب گئده رسن.
 احمد بیلیردی که، قیز دئدیگینی ایده جک، اونا گوره
 دینمز-سویله مز راضی اولدی. سحر آچیلدی، گندیب یولون
 کناریندا گوزله دی. گوردی که، بیر قطار دوه گلیر. احمد
 کاروان باشیبا یاخینلاشیب دئی:

— منی ده ئوزونوزله آپارارسینیزمی؟
 کاروان باشی دئی:

— ائله آپارارام! بئله آدامی گویده آختاریردیم، یرده
 الیمه دوشدی.

دئمه کاروان باشی کاروانین قاباغیندا بئله بیر آدام
 آپاریر، یولدا بیر صحرا لیق وار، اورادان کئچنده سولاری تمام

قورتاریر، همین صحرادا بیر سو قویوسو وارمیش، کاروان باشی ئوزو ایله گوتوردیگی آدامی همین قویویا سالاییب اورادان سو چیخاردادی. قویویا سالانان آدام بیر ده گری قایتماز، قالیب اورادا ئولزمیش.

کاروان باشی احمدی ئوزویله گوتوروب یولا دوشدیلر، آز گتدیلر، چوخ دایاندیلار، آز دایاندیلار، گلیب همین قورو صحرا یا چاتدیلار. سولاری تمام قورتمارمیشدی. کاروان باشی دئی،

— بالا، گل سنی سالایاق قویویا، بیر آز سو چیخارت. احمدین هیچ نهدن خبری یوخ ایلی دئییه راضی اولدی، بئلینه ایپ باغلاییب سالادیلار قویویا. احمد قویونون دبیننه دوشوب بئلینن کندیری آچدی، گوردی بورا ائله یکه یردیرکه، اوجو-بوجاغی گورونمور. بیر خیلی یول گئدیپ آخان بیر چایا راست گلدی. تولوقلاری دولوروب هایلادی که، چکسینلر. بیردن بیر نریلتی، گورولتی قوبدی که، آز قاللی باغری چاتلا سین. بئر ده گوردی بیر بدیهیت دئو بودور کسلی باشی نین اوستونو. احمد ایسته دی قاچا، گوردی ممکن دگیل، قاچماغا ئیر یوخلور.

دئو دئی،

— ای بنی آدم، گورورم قاچماق ایسته بیرسن، اونو بیل که، الیمن هیچ یره قاچا بیلمزسن. بورا قوش گلسه قاناد سالار، قاطر گلسه دیرناق سالار. سن نه جرئتله گلیب بو مکانا چیخیبسان؟ ایندی بیل آگاه اول، سننن بیر سوز خبر آلاجاغام، اگر دوزونو دئدین، جانین قورتاردی، دئییه بیلمه سن سنی تیکه-تیکه ائده جگم.

دئو اونو یانینا سالیب آپاردی ئوز سرائینا.

احمد گوردی که، بورا ائله گوزل بیر قصر دیر که، آدام باخاندا حیران قالیر. قصر نه قصر، هر یری زر و زیبا، اطاقلار قاش-داش، لعل و جواهراتلا دولو، بیر جاه و جلال وار که، باخاندا آدامین آغزی آچیلما قالیر. دئو اطاقدان-اطاغا کئچیب اوتوز دوققوز قابی آچدی، قرخینجی اطاقدا قیزیل مجممینین ایچینده بیر قورباغا گوردی. دئو قورباغانین یانیندا دایانیب دئی،

— ای بنی آدم، ایندی دی گوروم دنیادا ان گوزل نه دیر؟
احمد دئی:

— دنیادا ان گوزل شی کونول سئوه ندیر.
بو سوز دئوین چوخ خوشونا گللی، چونکه ئوزو همین
قورباغانی سئویردی.

دئو احمدی ئولديرمك فکرىندن ال چکلی، ئوزونه ده بیر
نار ایله بیر قوز باغیشلاييب آزاد ایله دی. احمد دئودن آیریلیب
کلی قویونون دبیینه، نه قدر سسللی هارایینا چاتان اولمادی.
چونکه کاروان چوخلان گتمیشلی. احمد گلنده بازاردان
آلدیغی پیشیگی ده ئوزیله گتیرمیشلی. ائله که، کاروان یولا
دوشلی، پیشیگ قویونون باشیندان ال چکمه دی. باشینی قویویا
سالیب هی میولدادی. پیشیگ گئجه سحره کیمی قویونون
یانیندا میولدادی.

سحر تئزدن آیری بیر کاروان گلیب قویونون یانیندان
کئچنده گوردیلر که، بیر پیشیگ قویونون باشیندا بیر میو
میو سالیب که، آدامین یازیغی گلیر. کاروان باشی ئوز—
ئوزونه دئی: «بوردا نهسه بیر سر وار». قویویا یاخین—
لاشلی. کوردی سس گلیر:

— ای یولدان کئچنلر، منی قویودان چیخاردین!
کاروان باشی یولداشلارینی چاغیردی، کندیر ساللاييب
احمدی قویودان چیخارتدیلار. احمد باشینا گلن احوالاتی
دانیشیب، بونلارلا یولا دوشلی. گلیب قاییش بالیدیرلارین
تورباغینا چاتدیلار. کاروانچی لار ایشلرینی بره بیر ائله ییب
بیر ائوده قوناق قالدیلار. آخشام اولدی، سفره سالیندی،
اورنالیغا یئمک کتیرنده ائو صاحبی آروادلی—اوشاقلی هره سی
الینه بیر توخماق آلیب قوناقلارین باشینین اوستونده دایاندیلار.
قوناقلار بو ایشه معطل قالمیشدیلار. ائله بیلیردیلر ائو
صاحبلی بونلاری ئولديرمك ایسته ییرلر. کاروان باشی دئی:
— آی قارداشلار، اگر بیزی ئولديرمك فکرىنیز وارسا، ائله
چورك يئممه ميشلن ئولديرين، جانیمیز قورتارسین. دها بو نه
عادتتیر، اولجه چورك وئریب، سونرا ئولديريرسينير؟
ائو صاحبی دئی:

— بیز سیزی ئولديرمك فكرينده دگيليك. قويون اورتاليفا چورك گلسين، اوندا گورسينيز كه، نه يى گوزله بيريك. بلى، اورتاليفا چورك گلى، او ساعت هر طرفن او قتر سيجان، سيجوول توگولى كه، قابلاردا ديشه چكمگه بير سوپوك ده قالمادى. الى توخماقلىلار دئمه بو سيجانلارنى گوزله بيرميشلر. بونلار باشلاديلار توخماقلا سيجانلارنى وورماغا. جهمپسى بش—اون سيجان ئولديره بيلدىلر، قالانلارنى تمام خورگلى يەيىب يووالاينا قاچدىلار. قوناقلار بو احوالاتا مات قالمىشدىلار. احمد ائو صاحبينه ياناشيب دئى:

— قارداش، سيزده بير ايكى پيشيك اولمازنى كه، كتيريب ائوه بوراخاسينيز، بو سيجانلارن كوكينى كسه؟

ائو صاحبي دئى:

— پيشيك نه اولان شئيدير؟ بيزيم يرلرده پيشيك تايىلماز، احمد گوردى بورالاردا پيشيك اولمور. گنديب ئوز پيشيگينى كتيردى. تزه دن خوراك كتيردىلر. احمد پيشيگى ائوه بوراخلى. سيجانلار چيخان كيمي پيشيك بونى بورادا، اوتو اورادا بوغوب هاميسينى ئولديردى. ائو صاحبي بو ايشه خيران قالدى. اودور كه، احمدله سودالاشيب پيشيگى چوخلى قيزيلا دگيشلنردى. احمد قيزيللارنى، دئوين باغيشلادىنى نارى، قوزى بير آداما وئريب ائولرينه كونلردى. ئوزو كاروان باشى ايله شهر به شهر، كند به كند گزيب آلوئر ائلهدى. بونلار بورادا قالسينلا، گورك احمدن آروادى نئجه اولدى؟

قيز احمدن كونلردىگى قيزيللارنى آلان كيمي بازاردان بناـفعله چاغىريب يىدى مرتبهلى بير عمارت تيكديردى. بو ائله بير عمارت اولدى كه، پادشاهين سرايى اونون بانيندا طويله يه اوخشايدى. قيز احمدن كونلردىگى نارى كسيب يىمك ايستهدى، گوردى نارين ايچى لعل و جواهراتلا دونودور، بو جواهراتنى خيىردالايب ائوين ايچينى تمام قيزيل—گوموشله دوللوردى.

آرادان بير خيلى مدت كئچتى، احمد سفرن قايىديب گلى. ائولرينن يرينده يىدى مرتبهلى عمارت گوروب خيران قالدى. قاپىله گوزتچين ائولرينن يئرئنى، خبر آلى. گوزتچى دئى:

— سنين دئديگين ائو ائله بو عمارتين ئوزودور.

احمد ائله بیللی که، گوزتچی اونو اله سالیر. اودور که،
دئلی؛

— آی قارداش، نیه منی آلدادیرسان؟
بو وقت سسه احمدین نه نه سی چیخیب اونو چاغیریب دئلی؛
— آی بالا، یوخسا ائویمیزی تانیمیرسان؟ سن گئدن
سونرا آروادین تیکدیریب.
احمد ائوه گیریب جاه و جلالی گوروب حیران قاللی.
آروادی ائوی نجه تیکدیردیگینی احمده سویله دی. سونرا
احمدین گوندردیگی قوزی سیندیردی. ایچیندن بیر دست پادشاه
یانا ایپک پالتار چیختی، همین پالتاری ارینه گئیندیریب دئلی؛
— احمد، ایندی حاضریق گوروب، آتامی قوناق چاغیرا—
جاغام. او سنن نه خبر آلسا دوزونو دئهرسن.

بلی، سحر آچیللی، قیز آتاسینی بوتون یاخین آداملاری ایله
بیرلیکده قوناق چاغیردی. پادشاه قیزینن ائوینه گیرنده گوردی
بورادا بیر جاه و جلال وار که، هیچ اونون خزینه سینده ده
بئله شئیلر یوخدور. قیز آتاسینی حرمتله قبول ائدن سونرا
لور تالیغا خورک کتیریللی. سفره به دنیانین بوتون ناز و نعمت—
لری دوزولمیشدی. لذتلی خورکلردن یه ییب، دویاندان سونرا
پادشاه احمدن سوروشدی؛

— اوغول، بو جاه و جلالی کیم دوزلدیب، بو عمارتی کیم
تیکدیریب؟

احمد بوتون احوالاتی باشدان—آیاغا کیمی پادشاه
سویله ییب دئلی؛

— پادشاه ساغ اولسون، بو دم دستگاهین هامیسینی سنن
قیزین دوزلدیب. ائوی ده او تیکدیریب، منی ده آغ گونه او
چیخاردیب.

قیز بو سوزلری ائشین کیمی اوزونو آتاسینا توتوب دئلی؛
— آتا، ایندی گوردون که، ائوی آرواد تیکر.
پادشاه قیزین دوغری دئدیگینی گوروب باشینی آشاغی
ساللی و دئلی؛

— قیزیم، سن حقلی ایتمیش سن.
پادشاه تزه دن قیزینا یددی گون، یددی گجه توی ائله دی.

سیم قیزین نایغله

قیم زمانلاردا بیر شهرده یتیم بیر قیز واردی. بو قیز هم عقللی، هم ده چوخ گوزل ایدی. اونا بیر باخان دئیهردی که، نه اولاییدی، بیرده باخایدیم. قیز او قدر آبر عصمتله جولانیردی که، هامینین اوندان خوشی کلیردی. کونلرین بیرینده قیز بازاردان کلنده شهر دارغاسی اونو گوروب گوزلنیکینه حیران قالدی. دارغا ئوز - ئوزونه دئی: - نه اولور - اولسون، گرک اونو آلیم. دارغا قیزین قاباغینی کسپ دئی: - ای قشنگ قیز، سن منیم خوشوما کلیسن، سنی آلب ئوزومه آرواد ایلمک ایسته‌ییرم.

قیز دئی: - دارغا قارداش، سن آتام یاشیندا قوجا کیشی سن، هم، ده ائوده آرواد - اوشاغین وار، من سنه گتتمرم.

دارغا قیزی نه قدر دیله توتتیسایا راضی اولمادی، آخردا دئی: -

من سنی زور ایله آلاغام، اگر پونادا راضی اولماسان، سنه شر آتیب ئوزی ده قاضییا شکایته گتله‌جکم. قیز دئی: -

شردن قورخان دگیلم، نه ایسته‌ییرسن ائله! بلی، دارغا بیر - ایکی تویوق - جوجه کوتوروب گتتی قاضینین یانینا. قاش قاباغینی، توکوب دئی: - قاضی آقا، بس فلان قیز منیم دانامی اوغورلاپیت، خواهش ائله‌ییرم اونون جراسینی وئره‌سن. قاضی تویوق - جوجه‌نی گورز کیمی باش اوسته دییب، قیزی یانینا چاغیرتیردی. قیز گلن کیمی قاضی دئی: -

— آی قیز، اوتانمیرسان کیشینن داناسینی اوغورلایبسان؟
ایندی من سنه ائله بیر جزا وئرهجگم که، عمرونون آخریناجان
یادیندان چیخماسین.

قیز دئی: دئی:

— قاضی آقا، سن نه بیلیرسن که، من دارغانین داناسینی
اوغورلامیشام؟

قاضی دئی: دئی:

— گورمورسن کیشی ئوزی دیلی ایله دئییر.

قیز دئی: دئی:

— نه اولسون که، ئوزی دئییر، من ده ئوزوم دئییرم که،
او بالان دانیشیر، منه شر آتیر.

قیز گوردی که، قاضی حجت لیکنه سالیب دارغانین
طرفینی ساخلاییر. اودور که، اوزونو قاضی یا توتوب برکن
دئی: دئی:

— قاضی آقا، گورورم که، سنده نه عدالت وار، نه ده عقل.
اصل مطلبدن خبرین اولمادیغی حالدا، بیر شر آتانی سوزونه
اینانیت منه جزا وئرمک ایسته ییرسن. ایند که، ایش بئله
اولی من سنن قورخورام، نه ایسته ییرسن ائله.

قاضی گوزآلتی باخیب گوردی که، ظالم قیزی ائله بیل
آی پارچاسیدیر. خیالیندن کچیرتدی که، بیر تهر دارغانین
باشینی آلداسام، قیزی ئوزوم آلارام.

اودور که، قاضی دئی: دئی:

— قارداش، سن حقلوسن، ایندی دور گت ائوینه، من بو

قیزین جزاسینی ئوزوم وئهرم.

دارغا دوروب گئدنلن سونرا قاضی دئی: دئی:

— آی قیز، ئوزون گورورسن که، سنن جزان بویوکور، گل

سن منه آرواد اول، تقصیرینلن گنچیم.

قیز نه قدر یالوار — یاخار ائله دی که، قاضی آقا، آخی من
اوغرو دگیلم، دارغا منه شر آتیر. بیرده لاپ اوغرو دا اولسام،
سنه اره گتمهرم. بابام یاشیندا کیشوسن.

بو ایشلن سونرا قاضی آیاغا دوروب باشلادی قیزا

ساتاشماغا كه، باخ گور منيم هارام قوجادير، بودور، لاپ اون
بش باشيندا اوغلاندان دا جوانام. قيز گوردی كه، قاضی لاپ
يولونو آزيب، اونون اوزونه، باشينا ال آتير، اودور كه،
اونا بير شيلله چكيب دئلى؛

— گفتار، الينى ئوزونده ساخلا، يوحسا چيخيپ سنى
بى آبير ائلرم.
قاضى دئلى؛

— سن كه، منيم سوزومه راضى اولمادين، گور سنین
باشينا نه ايش گتيره جكم.
قاضى دوروب بير باش گتتى پادشاهين يانينا. باش اكيپ
دئلى؛

— شاه ساغ اولسون. شهربنده بير يتيم قيز وار، سنه شر
آتيب، هر يئرده ياييب كه، پادشاه پيس آدمدير. اينسته ديم
اونا جزا وئريم. باشلادی منه ده شر آتماغا، ايندى گلميشم كه،
جلادا امر وئره سن اونون بوينونو وورسون.
پادشاه او ساعت قیزی يانينا چاغيرتديرپ دئلى؛
— آي قيز، بو نه ايشدير، سن نه جسارتله منى پيسله—
بير سن؟

قيز باشينا گلن احوالاتى تمام و كمال پادشاها دانيشدى.
قيز ائله بيللى كه، پادشاهدا عدالت اولار، دارغا ايله
قاضيا جزا وئرد، اما گوردی كه، يوخ بو اونلاردان دا پيسدير
پادشاه گوردی قيز چوخ گوزلدیر، او ساعت بير كونولن —
مين كونوله اونا عاشق اولوب دئلى؛

— آي قيز، اگر منه اره گتسن سنى ئوزومه باش حرم
ائدهرم، راضى اولماسان جلادلارا بونونو ووردورارام.
قيز گوردی كه، حيله ايشلمهسه بونون الينن قورتارا
بيلمه جك، اودور كه، دئلى؛

— پادشاه ساغ اولسون، من سنه اره گئدهرم، اما كرك
بو ايشى هله ليك هيچكم بيلمه سين، صاباح آخشام شر فارساندا
كل بيزه ائوده دانيشاق.

قيز پادشاهى راضى ساليب اورادان گللى قاضى نين، سونرا
دا دارغانين يانينا، اونلاری دا آیری — آيريليقدا گوروب دئلى؛

— داهه من فکرمی دگیشمیشم. صاباح آخشام شر قاریشاندا گل بیزه ائوده دانیشاریق.

همین کون قیز بازاردان کنکان چاغیریب ائوین اورتاسیندا بیر قویو قازدیردی. ایکی بویوک قازان دا سو قاینا تدردی. بونلاردان باشقا او قونشولوقدا اولان بیر آروادا دئی: — قاری نه نه، یامان داریخیرام. بو آخشام بیزه گل، صحبت ائدهک.

قیز بو ایشلارین هامیسینی گوروب قورتاردی. آخشام اولدی، هامیدان قاباق دارغا گللی، قیز اونو دیله توتوب باشلادی صحبت. ائله بو زمان قاپی دوگولدی. دارغا قیزدان سوروشدی: — کیمدیر گلن؟

قیز دئی: —

اریمدیر.

دارغا دیلی دولاشا — دولاشا دئی: —

بس من نیله ییم؟

قیز دئی: —

— گل بئلنه ایپ باغلا ییب ساللا ییم قویویا. اریم گئدنن سونرا چیخاردارام.

قیز دارغانی ائوین ایجری سینده کی قویویا ساللا ییب قاپینی آچدی. بو دفعه گلن قاضی ایدی. ینیجه قاضی ایله صحبت باشلامیشدی لار که، ینه قاپی دوگولدی. ایندی ده قاضی دئی: —

— کیمدیر گلن؟

قیز دئی: —

اریمدیر.

قاضی دئی: —

— بس من هارادا کیزله نیم؟

قیز اونون دا بئلنه ایپ باغلا ییب ساللا دی قویویا. سونرا قاپینی آچیب پادشاهی ایجری بوراخدی. بیر آزدان سونرا ینه قاپی دوگولدی. ایندی ده پادشاه قورخویا دوشدی. قیز پادشاهی دا کنديرله قویویا ساللا ییب، قاپینی آچدی. بو دفعه گلن قاری ایدی. قیز بیر آز قاری ایله اوردان — بوردان

صحبت ائله دی. بیردن قارینین گوزی ائوین اورتاسینداکی
قازانلارا ساتاشدی.

قاری دئدی:

— آ قیزیم، بو قازانلاردا نه دی او ائله باق قاباق قاینایر؟

قیز دئدی:

— قاری نه نه، سودور قاینادیرام.

قاری دئدی:

— بو قتر سویو قاینادیب نه ائتمک ایسته ییرسن؟

قیز دئدی:

— ائویمیزین اورتاسینداکی بو قویودا چوخلی جور —

جوجی، ایلان — چایان عمله گلیب، بو سویو اورا توکه جگم
که، یانیب ئولسونلر.

قیز آغا دوردی، قاری ایله کمکله شیب قاینار سویو
قویویا توکولر. قاینار سو قاضی نی، پادشاهی و دارغانی
یاندیریب ئوللوردی. قاری دوروب گئندن سونرا قیز ایپین
اوجونا قارماق باغلا ییب قویوداکی ئولی لری پیر — بیر چکیب
چبخارتدی. اوچونوده آیری — آیری یلقدا آغا بوکوب فکرلشدی
که، اونلاری هاردا باسدیرسین، بیرده گوردی که، قابی لارینین
قاباغیندان ائششک اوسته بیر چوبان کئچیر. تئز چوبانی
چاغیریب دئدی:

— چوبان قارداش، منیم آتام ئولوب، آپار اونو باسدیر،
گل نئجه ایسته سن وئره رم. اما احتیاطلی اول، یامان اوزلو
ئولی دیر، سونرا قاجیب ینه گلر.

چوبان راضی اولدی، ئولی نی ائششگونیین اوستونه
قویدی، آپاریب باسدیردی. چوبان قاییدیپ گلنه قتر قیز میتین
ایکینجی سینى ده حیطه اوزاتدی. چوبان قاییدیپ گلدی که،
پولونی آلسین، گوردی حیطین اورتاسیندا بیر میت ده وار.
— بس بو نه میت دیر؟ — دییه سوروشدی.

قیز دئدی:

— چوبان قارداش، من سنه دئمه دیم می که، بو ئولی یامان
اوزلی ئولی دیر. قاجیب گلنه جک. یقین که، دایاز یئرده باسدیر—
یېسان، قاجیب گلیب، آپار ائله یئرده باسدیر که، گلنه ییلمه سین.

چوبان دئدی:

— باجی، بو دفعه بونو کرک ائله درین باسدیرام که،
چیغیب گله بیلمه سین.

چوبان میتی ائششکه یوگله ییب او قتر گئتی که، تمام
شهردن چیغدی. داغلا — داشلا هوندور بیر قایانین باشینا چیغیب
میتی اورادان ییره آتدی. ائله بو وقت قایانین آلتیندا بیر ملا
نماز قیلیرمیش، ملا میتی گورن کیمی قورخوسوندان نمازینی
یاریمجیق قویوب باشلادی قاچماغا. چوبان قایانین باشیندان
باغیب کوردی که، بیر آدم قاچیر. ائله بیلدی که، ئولی
دیریلیب، اودور که، یوگوروب ملانی توتدی. چماغی تپه سینه
ائیلیریب دئدی:

— سنی گوروم گوربه گور اولاسان، ئولی اولاندا نه اولار،
بیر حیان اولسون دا.

چوبانین چماغی ملایا دگن کیمی باشی قارپیز کیمی
پارتلادی. او ساعت درین بیر قویو قاریب اونو باسدیردی،
سونرا گئدی قیزین یانینا. چوبان گلنه کیمی قیز ئولونون
بیریندن ده چبخاردیب قوموشدی حیطه. چوبان حیطه گیرن
کیمی قیز دئدی:

— آی چوبان قارداش، من سنه دئمهدیم که، بو ئولی
یامان حباسدیر، اونو درین بیر یئرده باسدیر. باخ، گورور—
سنمی باسدیردیغین ئولی سننن قاباق گلیب چیغیب.

چوبان غضبله نیب دئدی:

— آی سننن آتانی گوروم گوربه گور اولسون، بو ظالم
اوغلی نه حیانتیزمیش، بو دفعه کرک بونا ائله دیوان توتام
که، ئولی یوخ لاب ئولونین باباسی دا اولسا قاچا بیلمه سین.
چوبان سویه — سویه ئولونو ائششکه یوگله ییب آپاردی.
اونو بیر دگیرمانین ناودانیندان تپه سی آشاغی سالدی که،
تیکه — تیکه اولسون. دئمه دگیرمانچی آشاغدا چیمیرمیش.
چوبان ئولونو دگیرمانین ناودانیندان سالاندان سونرا دالیتجا
باغدی که، گورسون دیریلیب قاچمیر که، بیرده گوردی که،
دگیرمانین آياغیندا بیر آدم — ودا چیمیر. ائله بیلدی که، ئولی
ینه دیریلیب چوبان جوملو دگیرمانچی نین اوستونه. چماغلا

او قىر ووردى كە، كىشى ازىلىب خىشلە دوندى. چوبان كىشىنى
ووردۇقجا دۇئىردى:

— باھ آتونان، ادە، بو نە حىاسىز ئولىمىش، دگىرمانىن
كوزوندىن ئولى، سالدېم، دېرى چىخى.

چوبان كىشىنىن تمام نفسىنى كىسندى سونرا گىلى قىزىن
يانىتا. بو دفعە ئولونون قايىتمادىغىنى گىروب چوخ سۇيىندى.
چوبان قىزدان پولونى آلىپ كىتتى. قىز ئوز دىشمنلىرىنى
ئولتۇرىدىن سونرا كىشى، كوك، داماغى چاغ، آسودە عمر
سوردى:

شاها قىز

بئله روايت ائله ييرلر كه، شاه عباسي آيدا بىر دفعه وزيرله تغييز لباس اولوب ئولكهنى گزرمش. بيه گون ينه پالتارلارين دكيشيب شهر به شهر، كند به كند گزولومش. يوللاوى بىر بولاغين پانيندان دوشور. بولاغا چاتاندا آتدان دوشوب سو ايچمك ايسته ييرلر. بولاغين باشيندا اينده پارچ بىر جوان قىز وارميش. شاه قىزدان سو ايسته يير قىز الينى ساليپ بولاغين سويونى بولانديرير. پادشاه بىر خيلى سويون دورولماسينى گوزله ملي اولور. ينىجه سو ايچمك ايسته نده قىز آلين ساليپ سويو بېرده بولانديرير. قىزىن بو ايشهنه پادشاه پوت اولور قىز كورور كه، بو دفعه ده بولانديرسا ايشى ياخشى، كئچميه چك. اودور كه، بارچى سو ايله دوللوروب ايچينه بىر نچه سامان چوپى سالير. شاه يارچون ابچينتن سامانلارى بىر - بىر چىخارديپ سويون هاميسىنى اپچير، سونرا قىز بىر پارچ دا وزيره دوللوروب وئرير. بونلا سويو ايچديكن سونرا قىز چىخب گئدير. پادشاه دئير: - وزير، من باشا دوشمه ديم كه قىز نهه سويو بولانديردي. اما اونو كوردوم كه، قعدا ائله ييردي.

وزير دئير

- شاه ساغ اولسون، ايسته پيرسن گئدك قىزدان خبر آلاق؟
شاه راضى اولور. قارا با قارا قىزىن دالنجى گئديپ
اؤلرئينى تاييولار قابينى دوگورلر قىزىن آتاسى- چىخ قىزىن

آناسی سوداگر ایتمیش. گیشی بونلاری ایچری آپاریر. بیر حبلی
صحبتن سونرا ائو صاحبی سوروشور:
— قارداشلار، سیز کیم سینیز؟

شاه عباس دئییر:
— بیز یول آدمی ییق، سیزدن بیر مسئلهنی ئویرنمکه
کلمیشیک.

قیز دئییر:
— آتا، اونلار یول آدمی دگیرلر. بیری شاه عباس دیر، او
بیری ده اونون وزیر دیر، ئوزلری ده بيلمک ایسته ییرلر که،
اونلار سو ایچنده من بولاغی نیه بولاندیرمیشام.
شاه عباس بو سوزلری ائشیدنده قیزین عقلینه حیران
قالدی و دئدی،

— ای قیز، ایندی که، بیری تانیدین، دوزونو دی گورک
سو یو نیه بولاندیردین؟
قیز دئدی،

— من گوردوم سیز یول کلب برك ترله ییب سینیر، ترلی—
ترلی سویوق سویی ایچسه نیر او ساعت خسته له نرسینیز، اونا
گوره سویی بولاندیردیم که، او دورولانا کیمی بیز آز ترینیز
سو یوسون. گورفوم منیم بو ایشیمدن غضب لندینیز، اوندان
پارچی سویلا دولفوروب ایچینه بیز نچه سامان چوبی سالدیم
که، هیچ اولماسا سامانلاری سودان چیغارانا کیمی بیز آز دا
ترینیز سو یوسون. من بو ایشلری سیزین ساغلام لیغینیز اوچون
ائله پیردیم. شاه عباس گوردی قیز جوخ عقللی دیر، اودور که،
اونونلا اولنمک فکرینه دوشدی. شاه مقصدینی بیلدیرمک
اوچون دئدی،

— ای قیز، من ایستردیم که، سن عقله بیز اوغلام
اولایدی.

قیز عارف آدام اولوغو اوچون شاهین فکرین باشا دوشوب
دئدی،

— ای شاه عباس، بونون اوچون بیز ملا کفایت دیر.
شاه گوردی که، قیز اونونلا اولنمکه راضی دیر، وزیر
گونلردی گئیب بیز ملا کتیردیلر. ملا ائله اوراداجا قیزین
کیینینی کستدی. قیز اولدی شاه عباسین کیینلی آروادی.

شاه عباس قیزین عقلینی، اخلاقینی دریندن یوخلاماق
 اوچون اونا ال وورمادی. اما بئله بیر شرط قویلی که، من
 گئدیرم ئوز شهریمه، بیر - ایکی ایملن سونرا قلییدیپ
 گلهجگم، من گلنه کیمی سننن اوج شی ایسته بیرم، بیری اودور
 که، بیر مادیان آلاسان منیم آتیما اوخشاسین، بیر تولا تاپاسان
 ایتیمه اوخشاسین، بیر اوغلان دوغارسان که، ئوزومه بنزه سین،
 اگر دئدیکلریمی ائلیه بیللمه سن یوینونو ووردوراجاغام، قیز
 پادشاهین دئدیکلری ایله راضیلاشدی. شاهلا وزیر قیزلا، آتاسیله
 خداحافظله شیب ئوز ئولکه لرینه قاییتدیلار.

قوناقلار گئدنن سونرا آتاسی قیزینا دئی،
 - منی دوردوغوم یرده بلایه سالدین، ایندی بیز باشیمیزا
 نه چاره قیلاق؟

قیز آتاسینا اورهك - دیرك وئریب دئی،
 - گئت شاهین آتیما اوخشایان بیر مادیان آل، ایتیمه
 اوخشار بیر ایت آل، بیز ده منه اوخشایان بیر قیز تاپ گتیر،
 سونراسیله ایشین اولماسین.

کیشی گلیب قیزینن دئدیکلرینی - بیر ایت، بیر آت،
 بیرده بیر یتیم قیز تاپیب گتیردی. سوداگرین قیزی نین آدی
 رعنا خانم ایمیش. رعنا ئوزونه اوخشار قیزا دئی،

- بیز سنینله بیر نئجه آیلینا سفره چیخاجاغیق، من اوغلان
 پالتاری کییینه جگم، سن ده ئوز پالتاریندا اولاجاقسان.

یول تدارکی گوردوکلن سونرا، قیز آتاسی ایله خداحا-
 فظه شیب آتا میندی، بیر باشقا آتا دا ئوز رفیقه سینى
 میندیردی، ایتی ده یانلارینا سالیب یولا دوشدیلر. آز گئتدیلر،
 چوخ گئتدیلر بیر نئجه گوننن سونرا گلیب شاه عباسین ولایتینه
 چاتدیلار. شهرین قیراغیندا شاهین قوروغونا دوشوب چادر
 قوردولار. آتلاری قوروغا بوراخیب، ئوزلری اوزانیب یاتدیلار.

قیزلار چادرده دینجلمکده اولسون سنه خبر وئریم
 قوروقچولاردان، دئمه بورا شاهین قوروغو ایمیش. هیچکیم
 بورا آت بوراخا بیللمزمیش. قورقچی آتلاری گورن کیمی
 دابانینا توپوروب ئوزونو سالدی بیر باش شاهین یانینا، خبر
 وئردی که، بس شاه ساغ اولسون دئمزسنمی قوروغدا، بیرچادر

قورولوب، ایکی ده آت بوراخیلیب شاه بو خبری ائشیدن کیمی
غضب له نیب امر ائله دی که، آتین صاحبی نی بو ساعت گتیرین
یانینما گوروم کیچیر؟

شاهین آداملاری گتدیب اوغلان پالتاری گئیمیش رعنا
خاتمی گتیردیلر رعنا آدب - ارکانلا شاها سلام وئریب، باش
اگدی، شاه جواب وئردیکن سونرا دئی،

- اوغلان، سن نه جرئتله منیم قوروغوما آت سالیسان؟
رعنا جواب وئردی که، قیله عالم ساغ اولسون، من مصر
پادشاهی، من اوغلویام. یانیمداکی دا عمیم قیزیدیر. عمیم قیزی
ایله ائولنمک ایسته دیم. اونو مته وئرمه دیلر. ایکی میزده
سوزی بیر یره قویوب سنین تورپاغینا پناه گتیردیک.
شاه عباس دئی،

- سن که، منه پناه گتیریپسن گناهیندان کئچیرم.
اوغلانین دانیشیغی شاهین خوشونا کلدی. اونو یمکه دعوت
ائله دی. یه ییب-ایچدیگن سونرا شاه دئی، - گلسنه بیر نرد
اوینا یاق. رعنا راضی لیق وئردی. اویناماغا باشلایاندا شاه دئی،
- نه دن اوینا یاق؟
رعنا دئی،

- بورادا منیم بیر آتیم وار. گل لوندان اوینا یاق. اگر
اودسان آت سنین، یوخ من اودسام عوضینده ئوز آتینی وئرمه.
شاه تکلیفه راضی اولدی. بیرینجی اویونو رعنا اوددی.
او ساعت شاهین آتینی آلیب گونلردی ئوز آتینین یانینا،
آتلا، بیر - بیرینی گورن کیمی کیشنه ییب گوروشدیلر.
شاه دئی،

- گل ائکینجی دفعه ده اوینا یاق.
بو دفعه رعنا دئی،

- ای شاه. منیم بورادا بیرجه ایتیم وار. گل اهنه :
اوینا یاق سن اودسان ایت سنین، من اودسام، سنین ایتینو
الارام.

ترسلیکن بو دفعه ده رعنا اوه دی. شاهین ایتینی ده آلیب
بوراخلدی ئوز ایتینین یانینا شاه غضبلندی که، بو شجه

اولوره بیر اوشاقین بیوی هر دفعه منی اودور. اودور که.
دئی،

— اوغلان، آتالار اوچن دئییت. گل بیر دفعه ده اوینایاق.
رعنا راضی لیت وئردی شاه خبر آلدی که. بس بو دفعه
نه دن اوینایاق؟
رعنا دئی:

شاه ساغ اولسون بو ساعت نشانلیمدان باشقا یانیمدا
هیچ نه ییم یوخلور. گل بئله بیر شرط کسک سن اودسان منیم
نشانلیمی ئوزونه آرواد ایدرسن، من اودسام حرملرینتن بیرینی
منه وئرسن.

پادشاه راخیلاشدی. بو دفعه رعنا قصدا اوغوزدی. شاه دئی.
— اوغلان ادوروبسان. دی دئیگینه عمل ایت.
رعنا دوروب گللی چادرا. احوالاتی اولدوغو کیمی قیزا
باشا سالدی. ئوز اوغلان پالتارینی سویونوب کئیدیردی رفیقه—
سنین اگینه اوفون پالتارینی ها ئوزی کئیندی بیر مکتوب
یلازیم وئردی رفیقه سینه ئوزونه ده. دئی:

— ایندی منی آبار وئر شاه اما مکتوبی ساخلا ئوزونده،
آرادان بیر مدت کئچندنن سونرا گل همیق مکتوبی وئر شاه.
ئوزونه ده دی که، من بیر سهو ایدی الله میشدیم یس سین
انصافینا نه کلمیشدیر که. نشانلیمی الیفنن آیردین ایندی
سنین آتینی، ایتی نی، گتیر میشم. نشانلیمی قایتار وئر ئوزومه.
سن منی شاهدان آارسان، سونراسی ایله ایشین یوخلور.
بلی ایندی ده اوغلان پالتارینی کئینمیش — بو قیز
سوداگر قیزی رعنانی. آباریب شاه وئردی. شاه قیزدن خبر
آلدی که، احوالاته ان خبر دلردی می؟

قیز دئی:

— بلی، هر شی منه معلومور.

قیزین بو سوزونن سونرا، شاه کبین کسیریب اونونلا
اؤلندی

آرادان بیر مدت کئچدی. شاه ائوده اوتوردوغو یرده خبر
گتیردیله که، بیر اوغلان سینن یانینا کلمک ایسته ییر. شاه
اجازه وئردی. اوغلان، گتیردیله اونون یانینا. اوغلان مکتوبی

وئریب دپل جوابی دا دئلی که، ای شاه سن کئچن دفعه منه
چوخ حرمت ائله دیگین اوچون سننن راضییم. اما بیر ایش منه
چوخ توخوندی که، عمیم قیزی سینه وئردیم. دوغرودی، شرط
باغلامیشدیق، اما من مجبور اولوم، گرک سن ده راضی اولما-
پایدین، ایندی سننن آتینی، ایتینی گتیرمیشم، اونلاری قایتاریم
وئریم، سن ده عمیم قیزی قایتار منه.

شاه اوزونو رعنا خانیم توتوب دئلی،

— من راضییم، سن نه دئییرسن؟

رعنا دئلی،

— من ده راضییم. اما منیم گناهییم اولمادیفی اوچون بیر
کاغذ وئر که، فلان وقتی من سننن آروادین اولموشام.
پادشاه همین مضموندا بیر کاغذ یازیب آلتدا دا ئوز مهرینی
ووروب وئردی قیزا. اوغلانلا قیز شاهدان راضی لیک ائله ییب
گئتیلر.

بللی، گونلر گللی، آیلار کئچلی، دوققوز آی تمام اولدی.
قیزین بیر اوغلو، آتین بیر قولونی، ایتین ده بیر کوچوکی اولدی.
آتلا بتین بالاسی تمام شاهین آتینا، ایتینه اوخشایردی. اوشاق
ایسه ائله بیل بیر آلمادی شاه عباسلا یاری بولوبسن.

بو حادثه دن سکیز — دوققوز ایل کئچدی. شاهین وئردیکی
وعده یادینا دوشدی، دئلی،

— ای دل غافل، آخی من نوداگر قیزی ایله شرطلشمیشم.
وزیری چاخیریپ دئلی،

— وزیر، آتلاری حاضرلات گئدک همان قیزی یوخلایاق.

شاهلا وزیر یندی کون، یندی گئجه یول گئدیپ قیزین
یاشادیفی شهره چاتدیلار. قیز اوزاقدان شاهلا وزیرین گلدیگینی
گوردی، اوغلونی آتهندان اولان آتا میندیردی، ایتی ده یانینا
سالیب قوناقلارین قاباغینا یوللادی.

شاه اوغلانین ئوزونه، آتین، ایتین ده ئوز آتینا، ایتینه،
اوخشادیفینی گورنده اونو حیرت کوتوردی که، گوره سن بونجه
ایشلیر، بیر باش گئتدی قیزین ائوینه. غضبله قیلینجینی
سییریب دئلی،

— سننن آتین آتینا، ایتین ده ایتیمه اوخشاییر، بو

ممكندير. من كه، سنينله باش بير اولماميشام، دى گوروم بو
اوشاغى هارادان آلبسان؟

شاه ايستهدى قيزين بوينون وورسون، قيز دئلى،

— ال ساخلا دوزونو دئييم.

شاه ال ساخلادى، قيز اونون مهرلى نامهسينى ئوزونه

وئريب دئلى،

— بو اوعاق سنين دوغانجا اوغلونلور.

شاه ئوزو مهرلهديكى نامهتنى تانيدى، بو ايشه معطل قالدى.

قيزدان خواهش ائلهدى كه، بو سري آچسين. قيز احوالاتى
اوللوغو كيمي اولتن — آخرا قتر دانيشلى. سونرا قيز دئلى:

— اينلى بويور، بو سنين اوغلون، بو آتين، بو دا ايتين.

شاه قيزين عقلىنه، شجاعتينه، تدبيرينه آفرين دئييب، اونلارى دا
كوتوروب كتيردى ئوز ولايتينه، يهييب ايچيب خوش دوران
كئچيردىلر.

صدائی ارواد

بیری وار ایلی، بیری یوخ ایلی، بیر ار - آرواد وار ایلی
بونلار چوخ مهربان ایلیلر. بیر - بیرینه جان دئییب جان
ایشیدر دیلر. کیشی سحر آچیلاندان آخشاما کیمی چولده اکین-
چنلیک ائله پردی. آروادی دا ائوده یون. اگیزیب، شال
توخویوب، ائو ایشلری گورردی. آروادین عقلی، باجاریخی کند
جماعتی نی حیوان ائله میشدی. هامی اونو تعریفله یردی. گون
دولاندی، آی کئچدی آروادین شهرتی هر یره یاییلدی.
گونلرین بیرینده یو سراغی کندخدانین آروادی ائشیتدی،
آز قالدی حرصینن چاتلا سین که، اونون مننن هاراسی آرتیق دیر،
نیه هامی اونو تعریفله بیر. ئولسم ده، قالسام دا گرک گئدیم
اونو گورم. کندخدانین آروادی فرصت آختاردی که، اری ائودن
بیریره چیخسین اودا گئدیب آروادان خبر ئویرن سین. ایش ائله
کتیردی که، کندخدا بیر نچه گونلو که شهره گئده سی اولدی.
کیشی گئین کیمی آرواد دا پالتارینی دگیشیب باشلادی
تعریفی گویه چیخان آروادی آختارماغا. بو قاپی منیم، او قاپی
سنین، آختارا - آختارا آخردا گلیب تاپدی. کندخدانین آروادی
ئوزونو دیلنچی بیرنه قویوب قاپی نی دوگوب پای ایسته دی.
آدی دیللمره دوشمش آرواد دیلنچی یه بیر آز شی' وئردی.

سونرا گلدیب یرینده اوتوردی. کندخدانن آروادی حیطه باخیب گوردی که، آرواد قاباغیندا جهره گونون آلتیندا یون اگیریر. یانیندا بیر پارچا قوری چورک، بیر قابدا گونون آلتیندا ایسینمیش سو وار. آرواد دئی:

— آی باجی، حیطینده گوزل آغاجلار وار، نیه اونلارین کولکه سینده اوتورمورسان گلیب گونون آلتیندا ایشله بیرسن؟
آرواد دئی:

— چونکه منیم اریم بو ساعت چولده گونوره آلتیندا تاخیل بیچیر. اونون کولکه لیمکه یری یوخلور. من اونان آرتیق داگیلم که، یانیندا بیر قوری چورکله گونون آلتیندا ایسینمیش سودان باشقا هیچ نهیی یوخلور. او، نه جور ایشله بیرسه من ده ائله ایشله بیرم. من بئله ائله مهسم اریمین چکدیگی زحمتین قیزی بیلمهرم. اریم ده مداقتیمی کوروب منی چوخ ایسته یر. کندخدانن آروادی اونون عقلینی یوخلاماق اوچون دئی:

— باجی، من نه ائله ییم که، اریم منی ده سنن کیمی چوخ ایسته سین؟

آرواد دئی:

— سن منه ایکی، اوج شیر توکی کتیره بیلسن بو سری سنه ئویره درم.

کندخدانن آروادی او گونن شیر آختارماغا باشلادی. آخردا گلیب پادشاهین شیرلر ساخلانان حیوان خاناسینا چیختی. گوردی یورادا پولاد قفسین ایچینده ائله شیرلر وار که، آدام باخاندا آز قالیر باغری چاتلا سین. آرواد چوخ کوتور — قوی ائله دی. آخردا قزاره گلی که، هر گون شیرین یئمگی نی — ایچمگی نی ئوزو وئرسین. آرواد گونده ایکی — اوج دفعه گلیب قفسین کناریندان شیرین یئمگی نی وئریب، قاباغینا سو قویاردی. اونون بویونو اوغشایاراق قورخا — قورخا قفسین آراسیندان قویروغونو، بئلی نی تونارلایاردی. بیر خیلی مدت سنرا شیرین باشینی سیغاللادی. اونونلا خوش رفتار ائله ییب ئوچونو اونا تانیئتدی. گونلرین بیرینده شیرین باشینی سیغاللادیغی یرده، بیغلاریندان اوج توك قویاردی. کندخدانن آروادی گلی میین آروادین یانینا، توکلری اونا گوستردی.

آرواد دئلی،
 — دی گوروم، شیر کیمی وحشی حیوانین بیغلارینی نئجه
 قوپارا بیلدین؟
 کندخدانین آروادی شیرین بیغلارینی قوپارماق اوچون
 اونونلا نئجه رفتار ائله دیگینی باشدان آياغا جان سویله دی.
 آرواد دئلی:
 — باجی، سن شیرین توکلرینی قوپارماق اوچون اونونلا
 نئجه رفتار ائله دینسه، گت ارینله ده خوش رفتار ائله، اوندان
 اوسنی اینجیتمز، چوخ ایسته یز.
 کندخدانین آروادی همان گوننن اريله آرواد دئیه ن کیمی
 رفتار ائله دی. اری اوندان چوخ راضی قاللی. کندخدانین آروادی
 اینانلی که همین آرواد دوغرودان دا چوخ عقللی ایمیش.

تنبل قیزی ناسی

قدیم زمانلاردا بیر وارلی کیشی نین اوج قیزی وار ایدی. اورتانجیلا کچیک قیز دیملی - دلاور، قوچاق اوشاقلار ایدی. اما بویوک قیز او قدر تنبل ایدی که، اوج کون آج قالسا دا دوروب بیر تیکه چورک آماغا اربندی. کون - کون اورتایا کیمی یاتار، الینی آغداق - قارایا وورمازدی. ایش او یره چاتمیشدی که، قیزی آتا - آناسی دا اونون تنبل لیکنن جانا دویموشدی. قیزی آناسی هر بره جار چکدیریب بوتون دایه لره وعد ائله میشدی که، کیم منیم قیزیمنی تنبل لیک آزارینن خلاص ائله سه، اونو دنیا مالیندان غنی ائده جگم. هانسی تربیه چی گلمیش سه قیزی تنبل لیکنه سلاج تاها بیلمه میشدی. کونلرین بیرینده بو احوالاتی بیر چوبان ائشیدیر، چوبار نهنه سی ده کوتوروب کئدیر همین کیشی نین یانینا، احوالاتی اونا بیلدیریب دئییر:

- عمی، من گلمیشم که، قیزیمنی وئره سن آپاریم ائویمیزه نهنه مین یانیندا بیر ایل قالسین. اگر قیزی نین تنبل لیگی گئتمه سه، اوندان من نه جزا ایسته من وئرسن.

کیشی قیزی نین الینن جانا دویموشدی دئییه چوبانین سوزونه راضی اولدی، اونلارین ائولری نین برینی ئوگرنلی، سونرا دا بویوک قیزی نین چوبانین نهنه سینده وئردی که، آپارسین ائولرینه. قیز او قدر تنبل ایدی که، پیاده گئتمک ایسته میردی. اودور که، چوبانلا نهنه سی اونو چوخ چتین لیکه ائوه کتیردیلر.

قیز چوبانین ائوینه کلن کیمی چکیلیب بیر کنجه

اوتوردی، اولار هر نه سوروشدیلارسا تنبل لیگیمن جواب
وئرمه دی.

بلی، همین گوندن چوبانلا نه نه سی هر نه یهیب ایجدیلر -
سه قیزا هیچ نه تکلیف ائتمه دیلر. دوز اوج گون نه نه بالا
یهیب - ایجدیلر، قیز باخا - باخا قالدی. ظالم قیزی تنبل -
لیکن آغزین آجیب چورك ده ایسته یه بیلیمیدی. آز قالیدی
آچیندان ئولسون.

بیر گون چوبانین نه نه سی، ائوی سوپوروب، سوپورگه نی
آتدی قیزین اوستونه، دئدی:

- آی میتیل قیزی میتل، هیچ اولماسا اوتورده غون یرده
یان - یوره نی سه ده سوپور، زیبیلین ایچینده اوتورما.

قیز سوپورگه نی الینه آلیب ئولوم - ظلوم اوتوردوغو
یرده یان - یوره سینه چکلی. چوبان بو احوالاتی گورن کیمی
قیزا بیر تیکه چورك وئردی. قیز چورگی به دی. سحر آچیلدی.
آرواد ینه ائوی سوپوروب سوپورگه نی قیزا آتیب دئدی:

- آی بالا، بیر اوتان، آبیرو حیا ائله، یکه قیزسان،
توز - تورپاغین ایچینده اوتوروبسان، هیچ اولماسا اوتور -
دوغون یری سوپور.

قیز بو دفعه هم اوتوردوغو یری، هم ده یان - یوره سی نی
سوپوردی. بو ایشدن سوئرا قیزا بیر پارا چورك وئردیلر.
صاباحی گون چوبانین نه نه سی قاب - قاچاغی قیزین قاباغینا
توگوب دئدی:

- اونو - بونو بیلیم اکر بو قابلاری یوماسان،
آچیندان ئولسن ده سنه چورك وئرمیه چکیم.

قیز چوخ پختین لیکله قابلاری گوتوروب حیطه چیخدی.
دئیننه - دئیننه بیر نهر یودی یو دفعه اونون هم چورگینی
آرتیردیلا، هم ده خورك وئردیلر. بئله - بئله چوبانین نه نه سی
قیزا هر گون بیر ایش گوردورمه میش یئمک وئرمیدی. گون
دولاندی، آی گئچدی. قیز ایش گورمگه عادت ائله دی، عمللی -
باشلی قوچا قلاشدی.

ایل تمام اولدی، قیزین آتاسی اونون یانینا گلی گله؟
گورسون چوبان وعلیخی یرینه یتیریمی.

كېشى گليپ قىزى ايله گوروشنى. گوردى او بىر ال -
آياقدادىر كه، ائله بىل ايللىرىم پارچاسىدىر. كەتە تىنللىكن
اثر ده قالمايىپ.

قىز او ساعت كىرىپ خوپك بېشىردى. سفرە شاللى.
كەچە اوتوروب يەدى. سونرا دا سفرەنى يىغدى. آتاسى بو
ايشە تعجب ايدىپ دئى:

- آى قىزىم بو نه احوالاتىر. كىرىپ ئوزون چورك
يەدىن. هېچ منە بىر قورى چورك ده تكللف لئله مەدىن؟
قىز دئى:

- آتا، بورانين آيرى قاعده سى وار. كىم ائو سوپوروب
قاب يوماسا ايش گورمەسە اونا يىشمك وئرمزلىر. سن نه ائو
سوپوروبسن، نه ده ايش گوروبسن، اودور كه، يىشمك تكللف
اىله مەدىم.

كېشى باشا دوشلى كه، قىزىنى چو يوللا ايشە آلىش-
يىرىلار. اودور كه، چوبانا «أقرين» دئىپ، اوندان چوخ
راضى قاللى. كېشى چوبانا چوخللى خلعت وئرىپ، قىزىنە،
اىوينە كىردى.

پادشاھلا آرواد

بیری وار ایلی، بیری یوخ ایلی، بیر قیز وار ایلی، او، چوخ قزچاق، پهلوان کیمی بیر قیز ایلی، گونده اوچ چورک یاریم بهیب، اوچ کلف یاریم دا یون اگیردی، بهمکی بیر گون آد اولاندا ایشله به بیلمدی.

گونلرین بیرینده اوچ چورک بهبیر، یاریسی اولمادیقی اوچین دویمور، اونا گوره چبیب دامن اوستونده دئیر،
- اوچونو بهدیم یاریم وانا اوچونو بهدیم یاریم وای
ايله بو زمان کوچه دن بیر تاجر کئچیرمیش، تاجر قیزین بو سوزلرینی ائشیدیب قونشولاردان سوروشور که، بونا نه اولوب؟

قونشولار دئیرلر،

- بو قیز گونده اوچ چورک یاریم بهبیر، اوچ کلف

یاریم دا یون اگیریر، ایندی بو گون اوچ چورک بهیب، یاریسی چاتمایب اونون قارنی دویمایاندا بئله ائدیر.

قیز تاجرین چوخ خوشونا کلیر، فکرله شیر که، قیزی آلسام یاخشی اولار، من تجارته گئنده ائوده یون اگیرر، ساتیب بیر آرم اورادان قازانارام.

تاجر قیزین قونشوسونا دئیر،

- گلسنه او قیزی منه آلسان؟

قونشو تاجرین سوزونى گئدیب قیزا دانیشیر، قیز دئیر،

- من تاجره گئدم، اما بیر شرطیم وار، کرک اونو ائده،

شرطیم بوهور که، کرک منی چوخ ایشلتمه سین، اگر ایشلتمه، اوندان دونوب قورباغا اولاجام.

قونشو قیزین بو سوزلرینی کلب تاجره سویله بیر.

— تاجر ئوز — ئوزونه ئىپىر: «ھىچ آدم دا دونوب قورباغا اولار؟ يقين منى سىنماق ايستەپەر» اودور كە، قىزىن تىكلىغىنە راضى اولور. ھىمىن گونون ساباحىسى تاجر توى ائىلە يىپ قىزى آلىر. اونلار بىر نىچە وق بىر ىردە شاد، خرم ياشايبىرلار. گونلرىن بىرىندە تاجر آروادىنا دئى:

— آرواد، سەن بىر ائو دولسو يون قوبوب كىدىرم سوداگرلىككە، مەن گلەنە كىمى اونو اكىرىسن.
آرواد دئى:

— بىس سەن نە وقت گلەجكسەن؟
تاجر دئى:

— باج، كورور سىمى، ائوىمىزىن دالىنداكى او تپە كويە—
رندە گلەجكەم.

تاجر آروادى ايلە حلاللاشدى، دۈلەلرىنى يۈكلەيىپ يولا دۈشدى. تاجر گىلدىن سونرا آرواد گوردى كە، پىر ائو دولوس يونى ئولتەنەن اكىرىپ قورتارا بىلمەجك. اودور كە، ھەر گون اوچ چورك يارىم يەيىپ بىر آز دا يون اكىرىر، گوننى كىچىرىدى. آرواد بىر گون باخىپ گوردى كە، ائوين دالىنداكى تپە كويە يىپ، يون دا اكىرىلىپ قورتارمايىپ، جانىنا قورخو دۈشدى كە، ارى گلەندە نە جواب وئەجك. ھا چالاشدىسا گونە اوچ كلف يارىمدان آرتىق يون اكىرە بىلمەدى. باشى ايشە او قدر قارىشى كە، چورك بىشىرمكە وقت تاپمادى. او، خىمىر يوغوروب، ھەر چىگىنە بىر كوندە قويدى، اليندە يون داسىن اوستونە چىخىدى، ھاراي چكى:

— كوى تپەجىك كويدى، ارىم منى دويدى!
بو جور آە — اوف ائىلە — ائىلە چىگىنەندە كى كوندەلرىن ھەسەندىن بىر دىشلك آلىردى.

بو وقت جىزى پادشاھىنىن اوغلونى بوردان آپارىلارمىش. اونون بوغازىندا نىچە ايل ايدى كە، سوموك قالماشدى. نطقى تمام توتولموشدى. ھىچ بىر حكىم اونو ساغالدا بىلمىردى. اودور كە، ھەر ىرى كىزىرىدىلەر كە، بلكە اونا بىر علاج تاپىلا.
بىردىن اوغلاننى كوزى داسىن اوستونەندە كى آروادا ساتاشدى. اوغلان نىچە ايل ايدى كە، غەم درياسىنا غرق اولموشدى. ھىشە

بی کثف اولوب اوزو گولمزدی. آروادین بو حرکتی اونا گولملی گوروندی. او، ئوزونو ساخلایا بیلمه‌دی، شاققا چکیب برکن گولدی، بیردن سیموک بوغازیندان چیخب یره دوشدی. اوغلان باشلادی او ساعت دانیشماغا. وزیر - وکیل بو ایشه سئوینیپ یویوک شادلیق ائله‌دیلر. شاهزاده دئی: -

جماعت، اگر بو آرواد منی گولتورمه‌سکیدی، سیموک بوغازیمداز چیخمازدی. کیم منی ایسته‌ییرسه اونا خلعت وئرسین.

جماعت خلعت وئرمک ایسته‌ینده آرواد دئی: - ای اوغلان، من سنن خلعت ایسته‌میرم، اریم گئندنه منه بیر دام دولسو یون قویوب گئدیب، ئوزی ده تاپشیریب که، من گلنه کیمی اونو اگیررسن. ایندی که، منه یاخشلیق ائله‌مک ایسته‌ییرسن، اوندا آداملارینا تاپشیر منیم یونومو اگیرسینلر.

شاهزاده او ساعت امر ائله‌دی، بیر کونون ایچری سینده یونو اگیریب قورتاردیلار. آرادان بیر - ایک یون گون کئچدی، تاجر گلیب گوردی که، بیر دام دولسو یونون هامیسی اگریلیب قورتاریب، تاجر دئی:

- آی آرواد، سن به قوچاق ایمیشسن، یاختی اولدی، ائله من هر سفره گئندنه سن بو قدر یون اگیررسن، وار - دولتی میری بیغیب - بیغیشدیرماق اولماز.

آرواد باشا دوشدی که، اری بیر ده سفره گئتسه ینه بیر دام دولسو یون قویوب گئده‌جک. او دا یونی اگیریب قورتارا بیلیمه‌جک. بوتون کلکلی‌نین اوستو آچیلماق، اودور که، اری ائودن چیخاندا بیر قورباغا توتوب ائوه بوراخدی. آخشام اری ائو- گئنده آرواد قورباغایا باخیب دئی:

- بوی، آی خالا، سن بیزه خوش گلیسن، صفا گتیریسن، سنه قربان اولوم، قورو یرده نیه کزیرسن، گل دوشه‌گین اوستونده اوتور.

کیشی بو احوالاتی گوروب لاپ معطل، قالدی، دئی: - آرواد، سن دلی اولوب‌سان، نه‌دیر، قورباغایا نیه خالا دئیرسن؟

آرواد دئلی:

— آ کیشی، دلی نیه اولورام. بو منیم اصل دوغماجا خالامدیر. بیزیم جنسی میز بئله دیر. اولجه قشنگ اولوروق، ائله که، چوخ ایشله دیک، اوندان دونوب اولوروق قورباغا میم بو خالامین اری ده تاجر ایدی. او همیشه سوداگرلیکه گئندنه یازیغا او قدر یون اگیرتدیریب که، آخردا یازیق خالام دونوب اولوب قورباغا.

کیشی دئلی:

— آرواد، سنده می چوخ ایشله سن قورباغایا دونوسن؟
آرواد دئلی:

— بس نه. بیزیم جنسی میز بیردیر.

کیشی دئلی:

— آرواد، قادیان آلیم، داما بوندان سونرا نه ایشله، نه ده قورباغایا دون، ئوزوم قازانارام، ده لانا ریق.

گونلر ئوتوب، آیلار کئچیر. تاجر ینه سوداگرلیکه گئندر. بو دفعه آرواد! هیچ بیر ایش تاپشیرمیر. تاجر گئندنه آرواد حامله ایمیش. ئوزی ده دئیر که، آرواد، بازاریم یاخشو، اولسا لای تئز قاییداجام.

اما ایش ترسینه کتیریر. آرواد ایککی آی، اوچ آی، یندی آی، گوزله بیر، تاجردن هیچ بیر سراغ چیخمیر. آخردا آرواد اری زین آتاینا مینیب اونو آختارماغا گئدیر. آز گئدیر، چوخ دایانیر، داغلار آشیر، دره لر کئچیر، گئدیب چیخیر بیر مشه به. دئمه بو وقت آروادین وقتی تمام ایمیش، او، یاواشجا آتدان یره انیر، او ساعت بیر اوشاغی اولور. اوشاغی لچکینه بوکوب شله له بیر دالینا، سیچراییب مینیر ینه آتینا، باشلا بیر یول گئتمکه. دئمه بو وقت پادشاه آداملاری ایله اووا چیخب میش، آروادین ساکتجه دوغوب آتا میندیگی نی گورویموش. آرواد گئندن سونرا پادشاه ئور — ئوزونه دئیر:

— «بئله ده ایش اولار؟ منیم آروادیمین دوغماقینا هله قیرخ کون قالیمیش البنی آغدان قارایا وورمور، ایپک بورغان — دوشکین ایچینده یاتیب گاه هیق قیلدا بیر، گاه زاریلدا بیر، نوکر قارواش لونون باشینا فیرلانا — فیرلانا قالیر. اوشاغی اولاندان

قیرخ گون سونرا دا تازا بیر هنگامه قوپاردیر که، آی ئولوم،
 آی بورادا اوتورمایین، آی بورادا دورمایین، آی ینمیرم، آی
 ایچمیرم. داها لاپ گونوموزو قارا ائله ییر. اما بو آرواد هیچ
 بئله ائلمه دی. یقین منیم آروادم حبله ائله ییر. کرک گئئن
 کیمی اونون باشینا بیر اویون آچیم که، هیچ عمرونده گورمه—
 میش اولسون.»

پادشاه اوودا چوخلی هوشدان، حیواندان ووروب، قاییتتی
 ائوه. مشه ده گوردیکی بوتون احوالاتی آروادینا سویله ییب
 اونو دانلادی که، سن ناز و غمزه ائله ییب، منی آلدادیرسان.
 آرواد نه قدر ائله دیسه کیشینی ایناندىرا بیلمه دی.
 آخردا دئدی:

— یاخشی من سنه گوستره رم که، بو نه بئله اولور.
 ایش بئله گتیردی که، پادشاه اوزاق بیر سفره گنده سی
 اولدی. پادشاهین بیر باغی وار ایلی. دنیادا هر جور میوه، گل—
 چیچک دئسن بورادا تاپیلاردی. پادشاه گئنده باغبانی نی یانینا
 چاغیریب دئدی:

— باغبان! باغ امانتتی ها! باغا یاخشی باغ آغاجلاری
 وقتینده سووار، قویما یانیب ترک اولسون.
 باغبان ادب و ارکانلا باش اکیب گئنتی. بو طرفدن ده
 پادشاه یاراقلاندى، بیر خیلی ده قوشون کوتوروب یولا دوشدی.
 پادشاه گئئن کیمی آروادی باغبانی چاغیرتدیریب دئدی:
 — باغبان، اریم گلنه کیمی آغاجلارا بیر دامجی دا سو
 وئرمزسن.

باغبان دئدی:

— خانم، اوندا آغاجلار قورویار، من پادشاه نه جواب
 وئره رم.
 آرواد دئدی:

— سنن ایشین یوخلور، اونون جوابینی من وئره رم سنه
 نه دئییرم اونو ائله.

باغبان علاج سیز قالیب، آغاجلاری سوواربادی. یابین
 ایستى سینده باغ یانیب تمام ترک اولدی. آرادان خیلی کچمیش
 پادشاه سفردن قاییدیب گللی، گوردی که، باغ قورویوب، بیر

چنگه 'وت دا قالماییب. او ساعت امر ائدیب باغبانی کتیرتی
دئی،

— کیشی، من سنه دئمه دیمی باغا یاخشی باخ بو نه
ایشدیر، آغاجلار هامیشی قورویوب ترک اونوب. ایندی سنین
درینه سامان تیدیریم سن ده باخ،
باغبان شاها باش ائدیریب دئی،

— قبله عالم، میم هیچ بیر تقصیریم یوخلور، بو ایشلری
ايلهین ئوز آرواد-یر. چاغیریب خبر آل، هامیسنی دئسن.
پادشاه او سیاحت آروادینی چاغیریب دئی،
— بو نه احوالاتدیر، باغی نیه قورودوبسان؟
آرواد دئی،

— آ کیشی، بورادا نه بویوک ایش وار که، باغبانا من
تاپشیرمیشام. او دا آغاجلارا سو وئرمه ییب، اونا گوره ده باغ
قورویوب.
پادشاه دئی،

— آرواد، سن دلی اولوبسان نه دیر، سوز دا آغاج
بیتر؟
آرواد دئی،

— مشه ده کی آغاجلاری کیم سولاییر، بس اونلار نیه
قورومور؟
پادشاه دئی،

— آی آرواد، آخی مشه ده کی آغاجلار ائله ئورکه نیبلر،
اونا گوره ده قورومورلار.
آرواد دئی،

من ائله سنن بر سوزی ائشیتمک ایسته یزدیم. یادیندا—
دیرمی مشه ده بیر آروادین سرسبز — کوی سیر دوغوب،
سونرا دا آتا مینیب گئتدیکینی گورموشلون. گلیب منی
دانلادین که، برسن نیه ائله دگیل سن. من نه قدر دئدیم که،
آ کیشی، او آرواد ائله تربیه آلیب، من بئله، سن سوزومه
فکر وئرمه دین. ایندی گوردونمی سنین باغیندا کی آغاجلاری
سوارما بندا قورویور، اما مشه ده کی آغاجلاری هیچ کیم سوار—
ماسا دا ئوزلری بویویوب قول — بوداق آتیر؟ ایندی بیل که،

من سنين باغينداكى آغاچلار كيمي تربيه آلميشام او آرواد دا
مشده كي آغاچلار كيمي.

پادشاه كوردى كه، آرواد اونو يامان يرده باخالايب،
اودور كه، بير سوز دشمه ييب باغباني آزاد ائلهدى.

بونلار بورادا قالسين، گورك تاجرین آروادی نئجه اولدی؟
آرواد چوخ يول گئدنلن سونرا گليب بير شهره چاتدی.
سراغلاشيپ ئورگئندی كه، ارينين دوه لری پادشاهين قوروغونا
گيرديكي اوچون تاجري توتوب زندانا ساليبلار. آرواد نه قدر
ائله ديسه اونو نه پادشاهين، نه ده ارينين يانينا بوراخديلار.
آخردا آرواد فكرلشدى كه، دئيه سن بو پادشاهين هر ايشی
ترسينه دير. من ايسته ديم ياخشى ليقلا اونون يانينا گئديم،
بوراخماديلار. ايندى كه، بئله اولدى آتيمي سالاچام قوروغا،
قوى گليب منى توتوب آپارسينلار پادشاهين يانينا. هيچ اولماسا
اوردا سوزيمي دئهرم. آرواد آتيني ووردى قوروغون ايچينه،
او طرفه — بو طرفه، او قدر چاپدی كه، قوروغو تمام آلت —
اوست ايله دی. قوروچولار آروادی گورن كيمي توتوب كئيرديلر
پادشاهين يانينا، احوالاتى اونا اولتوغو كيمي دانيشديلار.
پادشاه دئدى:

— آرواد، سن نه جرئثله منيم قوروغوما آت ساليب سان؟
آرواد دئدى:

— ای پادشاه، منيم اريمى توتوب ساليب سان زندانا. نه
قدر ائله ديم كه، سنين يانينا گليب درديمي دئيم، بوراخماديلار.
من گوردوم كه، سنين تورپاغيندا دوزلوكله اش گورمك
اولمور، اودور كه، باشلاديم پيسليك ائلمكه، ئوز — ئوزمه
دئديم كه، قوى قولتوغا گيريم، يا منى توتوب پادشاهين يانينا
آپارارلار، يا دا زندانا، اريمين يانينا. ايندى دوغرودان دا مى
سنين يانينا كئيرديلر.

پادشاه برك غضب لئدى. امر ائله دی كه، بونو دا آپاريپ
سалиن زندانا. آروادی آپارماق ابسته ينده دئدى:

— ای پادشاه، بير آدام سنى ئولومدن قورتارسا، اونا نه
ائله يرسن؟

— من ده، اونو ئولومدن قورتارارام.

آرواد دئلى:

— اينى كە، بىللەدير، پس نيه منى زندانا سالىرسان؟ من
همان آروادام كە، سىن بوغازىندا قالمىش سوموك منە باخىب
گولنن سونرا بوغازىندان دوشدى، ئولومىن قورتاردىن.
پادشاه بو سوزدن سونرا آروادى تانىدى. اونون ارينى دە
زنداندان آزاد ائلەدى.

تاجر آروادىنى گورنن سونرا دئلى:

— آرواد، سن هارا، بورا هارا؟

آرواد دئلى:

— آ كىشى، گل كىلك ايويمىزە، يولدا هامى سىنى

سويلەرم.

ار — آرواد دوشدىلر يولا. آرواد باشىنا گلن احوالاتىن
هامى سىنى ارينه نقل ائلەدى. كىشى آروادىنا «آفرين» دئىپ،
اؤلرینه گلدىلر. هر ايكىسى گون كىچىرىپ، عمر سورمگە
باشلايدىلار.

منتشر شد

دیوان خورشید بانونا تو ان	آذربایجان بایستار
دیوان نظامی گنجوی	مجت دستمالار
عباس دگو لکز	یاربینه قوناق کلک
طاہر و خمد	دیوان نسیمی
عاشق قسربانی	دیوان حیران خانم
ابدیت نغمہ سی	مجت ادجاتی

۵۰۰ ریال

مؤسسه انتشارات یاران

تهران - خیابان امین جدید، تلفن ۶۷۹۲۵